

# KMETOVALEC

GLASILO KMETIJSKE DRUŽBE V LJUBLJANI

VINARSKEGA DRUŠTVA

IN KONJEREJSKEGA DRUŠTVA ZA DRAVSKO BANOVINO V MARIBORU

Izhaja 15. in zadnjega v mesecu. — Člani Kmetijske družbe dobivajo list brezplačno. — Cena listu za nečlane 30 Din, za inozemstvo 40 Din letno. — Posamezna številka stane 2 Din. — Uredništvo in upravištvo je v Ljubljani, Novi trg šte. 3. Glavna urednika: Ing. Rado Lah in Franjo Kafol.

Štev. 3.

V Ljubljani, 15. februarja 1932.

Leto 49.

VSEBINA: Člani, poravnajte takoj članarino! — Hranite „Kmetovalca“! — Poziv gorenjskim in dolenskim kmetom! — Ali se kmet sme poslužiti kredita? — Vprašanja in odgovori. — Ravnanje s krompirjem. — Pridelovanje soje. — Vprašanja in odgovori. — Zimsko škropljenje sadnega drevja. — Še o pomlajenju sadnega drevja. — Črni koren. — Vprašanja in odgovori. — Razno. — Režnja vinske trte. — Upad vinske kisline. — Belokranjsko vinogradništvo. — Društvene vesti. — Razno. — Živalske kužne bolezni. — Vzreja mladičev kuncev. — Delovanje perutninarskega odseka za rejo štajerske kokoši na Teharjih. — Razno. — Duglazija. — Zadržno vnovčevanje živine. — Pravilno sestavljanje jedilnika. — Vprašanja in odgovori. — Navodila za kuhinjo. — Uradne vesti. — Družbene vesti. — Iz delovanja podružnic. — Gospodarske vesti. — Tržne cene.

**Inserati se računajo po naslednjih cenah:**

1/24 strani . . . . .	Din 80.—	1/6 strani . . . . .	Din 350.—	1/3 strani . . . . .	Din 1000.—
1/12 strani . . . . .	Din 160.—	1/4 strani . . . . .	Din 500.—	1/2 strani . . . . .	Din 2000.—
1/6 strani . . . . .	Din 250.—	1/3 strani . . . . .	Din 700.—	Priloga listu stane	Din 100 za 1000 kom.

Mala naznanila do 20 besed stanejo Din 20.—, vsaka nadaljna beseda 1 Din.

**Posestvo se odda v najem**

v bližini Ljubljane, na katerem se lahko redi 25 glav živine, z vsem živim in mrtvim inventarjem. Naslov pri upravi lista. 32

**Trsne cepljenke,**

zajamčene, od najboljših vrst na različnih podlagah nudi: Gabrijel Koren, drevesničar in trsnicar, St. III, Velenje. Zahtevajte ponudbe! 13

**Sadno drevje**

vseh oblik in vrst, kakortudi cepljice najboljših sort iz sadnega izbora, ter Soja-fizol ima na prodaj: Alojzij Podobnikar, Dobrova pri Ljubljani. 33

**Cepljene trte in sadno drevje!**

Marelice in breskve najboljših vrst in 8 vrst cepljenih trt na podlagah: Goethe, Rip, portalis, Berlandieri itd. ima na prodaj: Franc Kováč, posestnik drevesnice in trtnice v Jankovi, p. Vojnik pri Celju. 264

**Bogati postanete,**

če imate veliko znanecv! „Perssons“, Ljubljana. Poštni predal 307. Znamki za odgovor! 3

**10.000 kg sena za konje,**

zdravega, lanske proizvodnje se prodaja. Postavi se vagon Rimske Toplice. Ponudbe sprejema Graščina Jurklošter pri Laškem. 34



**Kmetovalci, uporabljajte pri gnojenju vedno**

## 40% KALIJEVO SOL

ker samo na ta način se poleg fosfornih in dušičnih gnojil dosežejo največji pridelki prvovrstne kvalitete in je dobičkanosnost umetnih gnojil zagotovljena. Gnojite zgodaj spomladi **na orali**

Za žita in koruzo . . . . .	50—80 kg	} 40% kalijeve soli
Deteljo, travnik, in pašnik . . . . .	100—120 kg	
Krompit, peso, repo . . . . .	120—150 kg	
Trto, hmelj in sočivje . . . . .	150—200 kg	

Vsa potrebna navodila o gnojenju z umetnimi gnojili Vam da brezplačno:

**Agrikulturno kemički ured za kalijevo gnojenje**

Zagreb, trg burze 3/II.

# Kmetijska družba ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Njene zaloge se nahajajo: v Ljubljani, Novi trg 3; v Mariboru, Meljska cesta 12; v Celju pri kolodvoru; v Brežicah pri Zvezi kmetijskih podružnic; v Ivanjokovcih pri Lovro Petovarju; v Murski Soboti pri kmetijski podružnici; v Novem mestu pri kmetijski podružnici; na Rakeku pri tvrdki Levstek & Oblak; v Ptuj pri Kmetijskem društvu.

## Umetna gnojila.

Cene veljajo za nadrobne in vagonске pošiljkatve.

Apneni prah, rinfuza (prosto) naložen v Trbovljah ali Zagorski apnenici po Din 13.— 100 kg, samo vagonске pošiljke.

Apneni dušik 16%, v vrečah po Din 195 za 100 kg, v pločevinastih posodah Din 210 franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno v pločevinastih posodah Din 215 za 100 kg, franko skladišče. Za 1 ha 200 do 300 kg.

Čilski soliter, 15,5% dušika, v vrečah približno po 100 kg po Din 3.— za kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kalijeva sol 42%. Na drobno po Din 170 za 100 kg, vreče po 50 kg stanejo Din 87. Za 1 ha 200—300 kg. Pri vagonskem in polvagonskem odjemu cena po dogovoru.

Kostni superfosfat 18/20%. Cena Din 118 za 100 kg Ljubljana-Maribor. Na hektar 300 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo K. A. S. mineralno, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforne kisline po Din 133 za 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Mešano gnojilo Herkules organsko, ki vsebuje 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 133 za 100 kg. Za 1 ha 500 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Nitrofoskal-Ruše, mešano gnojilo, 8% kalija, 4% dušika in 8% fosforove kisline po Din 138 za 100 kg. vreče po 50 in 75 kg, franko vsaka postaja, če se naroči najmanj 1000 kg. Na drobno z uvoznino in prevoznimi stroški Din 142 za 100 kg. Za 1 ha 400 do 600 kg.

Razkležena kostna moka, 30% fosf. kisline, ½% dušika po Din 95.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. Za 1 ha 250 do 300 kg. Rožena moka, izborno dušičnato gnojilo za vinograde po Din 220.— za 100 kg. Vreče po 100 kg. — Za 1 ha 300—500 kg.

Rudninski superfosfat 16% po Din 90.—, 100 kg. Pri pol ali vagonskem odjemu cena po dogovoru.

Sufova kostna moka z 10—12% fosforove kisline in 4% dušika po Din 95.— za 100 kg. — Za 1 ha 300—400 kg.

Thomasova žilindra 18%, po Din 94, vsak odstotek po Din 6.— več za 100 kg. Pri vagonskem odjemu cena po dogovoru. Opozarjamo vse naročnike, da se ne moremo vezati na 18%no blago, ker moramo prevzeti žilindro od tovarne le od 18—20%. Tovarne zamorejo blago dobavljati le po izpadu produkcije.

## Semena.

Vsa naša semena so najboljše vrste, zanesljivo kaljiva, prednice prosta, preiskana po državnem Kmetijskem in kontrolnem zavodu v Ljubljani in plombirana v originalnih vrečah.

Domača detelja, pristna gor. . . . .	à Din 22	Ang. ljulika . . . . .	à Din 11
Lucerna, pristna banaška . . . . .	15	Laška ljulika . . . . .	10
Švedska detelja . . . . .	20	Travniška bilnica . . . . .	15
Hmeljska lucerna . . . . .	15	Navadna latovka . . . . .	21
Bela detelja . . . . .	46	Lisičji rep . . . . .	34
Mačji rep . . . . .	14	Navadna šopulja . . . . .	22
Pasja trava . . . . .	14	Pasji rep . . . . .	24
Francoska pahovka . . . . .	18	Ovčja bilnica . . . . .	19
		Pokončna stoklasa . . . . .	24
		Esparzeta v lušč. . . . .	10

Zmesi travnega in deteljnega semena, sestavljena po strokovnih navodilih iz zgoraj imenovanih vrst stanejo:

- Štev. I. Za barski svet Din 19.—
- Štev. II. Za peščeno zemljo Din 19.—
- Štev. III. Za srednje težko zemljo Din 18.—
- Štev. IV. Za težko zemljo Din 18.—
- Mešanica za vrtove Din 20.—. Vse za 1 kg.
- Korenjevo seme, dolgo, zlatorumeno po Din 20.— za 1 kg.
- Korenjevo seme, saarfeldsko, dolgo zlatorumeno po Din 34.— za kg.

Semenska pesa Mamuth, rdeča po Din 8.— za 1 kg.  
Semenska pesa Eckendorfi, rumena po Din 8,50 za 1 kg.  
To seme je jamčeno pristno severnonemško, najvišje kaljivosti. Vreče iz jute, kakor poštnina, se posebej računajo po lastni ceni.

Semenska grahara, jara, po Din 3,50 za 1 kg.

## Krmila.

Klajno apno v izvornih vrečah, težkih 50 kg po Din 2,75 za kg, na drobno Din 3,80 za kg.

lanene tropine za 38/40% beljakovin in tolišče po Din 2,40 za 1 kg v vrečah po 50 kg.

Orehove tropine za 48% beljakovin in 8% maščobe po Din 2,60 za 1 kg v vrečah po 80 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 5,50 za kg, na drobno Din 6,50 za kg.

Ribje olje za živino v ročkah po 3 kg = 70 Din; se pošilja po pošti; v steklenicah po ¼ litra Din 18.—, v steklenicah po 1½ l Din 30; v posodo kupca po 22 Din za kg.

Živinska sol v vrečah po 50 kg za Din 82 (samo v Celju).

Pekl hrana za živino z vitaminom po Din 62 za kg.

Rudninski kamen za lizanje komad Din 12, aluminijasti obroček k temu Din 15.—.

## Živinorejski in mlekarški predmeti.

Slamozernica KS 2A za ročni pogon Din 1800.

Slamozernica Köla H320 za motorni pogon po Din 3200.

Slamozernice Borek: JS8 po Din 1380, VS10 po Din 1550 VFS12 po Din 1750, VFSR12 z verigo po Din 2000, VFS14 z verigo po Din 2000, Alpina 12 po Din 1800, HLC za ročni pogon ali motorni pogon po Din 2000, EAS za motorni pogon Din 3200, z varovalko Din 3500, EBB5 za motorni pogon Din 3500, z varovalko Din 3800, Rapid 12 po Din 4100, z varovalko Din 4400.

Drobiljač (šrotar) „Gloria 3“ Din 3000, za oves EMO po Din 1900.

Reporeznica Borek EWC po Din 950 EWL po Din 700, EWO po Din 700.

Reporeznice, domače, male po Din 370, velike po Din 700

Telečji napajalniki po Din 100.—.

Gumijevi seski za napajalnike po Din 25.—.

Goščeni odpiralci Express Din 150 za komad.

Posnemalnik Vega E za 75 lit. po Din 1200, E2 za 100 lit. po Din 1400, r za 140 lit. po Din 2000; G za 200 lit. po Din 2800.

„Baltic“ posnemalnik HF za 35 lit. Din 700, KI 10 lit. po Din 1850, za 130 lit. s podstavkom Din 2750.

Pinle št. 1 za 5 lit. po Din 620, št. 2 za 10 lit. po Din 750.

Laktodensimeter (za določanje gostote mleka) po profesorju Gerberju po 40 Din.

Sirišče dansko originalno Hansenovo v prahu (iz Kodanija), v škatljicah po 25 gr po Din 12, 50 gr po Din 20, 100 gr po Din 40, 500 gr po Din 180.

Brzoparilnik Alfa s pocinkanim kotlom, 50 literski po Din 1250; 80 literski po Din 1625.

Brzoparilnik Wema z bakrenim kotlom, 90 literski po Din 1700.

Brzoparilnik domači, s pocinjenim kotlom 60 literski po Din 850; 80 literski po Din 950.

Garkon zoper živalske kožne bolezni 18 Din.

Živinozdravniški predmeti (češki izdelek); požiralnikove cevi za teleta Din 70, za goved po Din 220; trokarji za teleta po Din 70, za goved po Din 70, irigatorji kompletni (po 2 litra) po Din 80.—; irigatorji, kompl. (po 2 lit.) Din 70.—; škarje za obrezovanje parkljev Din 184; zaustavljachi, poniklani Din 60; mlečni katedri Din 6.— in 12.—, obroči za bike, poniklani po Din 26, navadni po Din 22; toplomer za merjenje vročine po Din 25 in 30; znamke za perutnino celoidne po Din —,25 za komad, aluminijaste z številkami po Din —,75 za komad, ušesne znamke za živino po Din 1,50 za komad.

Sikuro, hlevski odpenjač komad Din 10.

## Sadjarski in vrtnarski predmeti.

Arborin, sredstvo zoper drevesne škodljivce, v steklenicah po 1½ kg po Din 20, v ročkah po 3½ kg Din 50; v sodih po 100 kg po Din 9.— za kg, v sodih kupca po Din 10.— za kg; najmanj 25 kg.

Solbar, zavitki po 1 kg Din 26, po 5 kg Din 22 za kg.

Nosprasen, zavitki po 5 kg Din 24 za kg, 1 kg Din 30.

AgriTox v posodah po eno šestnajstinko litra po Din 18, po četrt litra po Din 40.

Arsol po 500 gr po Din 25.

Sulfarol 500 gr po Din 25.

Cepilna smola v škatljicah po ¼ kg po Din 8; v škatljicah po ¼ kg po Din 15; ½ kg po Din 28.

Garkon zoper rastlinske škodljivce 15 Din.

Najboljši cepilni noži, pripravljeni za vse načine cepljenja sadnega drevja od Din 33 do Din 102.

Brusni kamni za Kundejevo blago po Din 15.—, 25.— in 46.—.

Prvovrstni vrtni noži, (obrezači) od Din 50 do Din 54.

Navadne drevesne škarje za obrezovanje sadnega drevja in trt od Din 20 do Din 42.

Drevesne škarje za obrezovanje vrhov, rezanje ceničev in goseničnih gnezd Din 135 do 150, peresa k škarjam po Din 1.

Drevesne škarje Kunde od Din 40 do 190.

Drevesne žage Din 40 do 90.

Drevesne ščetil (krtače), za čiščenje debel in vej na starem drevju od Din 18 do Din 40.

Strgule za drevje po Din 26.—.

Škropilnice ročne, Perras, ponikljane 1 lit. Din 220. Podaljšane cevi za te škropilnice po Din 20.— za komad.

Škropilnice za sadno drevje in hmelj „Unikum“ od tvrdke „Nechville“, ročno-prevozne z dvema cevma po 3 m, štirimi podaljševalnimi cevma po 75 cm, 2 bambusovimi cevma po 4 m in patentnim razpršilnikom Din 2600.

Samodelna nahrbtna škropilnica A. H. 20 tvrdke Nechwile s 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1100.

Samodelna nahrbtna škropilnica Vega francoski sistem z 4 m dolgo bambusovo cevjo skupno po Din 1340.—.

Samodelne nahrbtnne škropilnice K, 8 litrov po Din 960.—, 12 litrov po Din 1040.—, 16 litrov po Din 1100.—, vse z 4 metersko bambusovo cevjo.

Škropilnice, Filckove nahrbtnne po sistemu Jessernier po Din 600 komad, s pumpo na poteg po Din 600 za komad.

Razpršilnik Filck za visoko drevje po Din 110 za komad.

Škarje za striženje mej od Din 40 do Din 120.

Arbocol lepilo za drevesne pasove 250 gr po Din 24, 500 gr po Din 40.

Papirnat drevesni pasovi za lovljenje mrčesa po Din 3 za meter.

Papir za lepljive pasove po Din 1 za meter. Dobi se v ovitkih po 50 metrov.

Tobačni izvleček v sodih po približno 200 kg po 5 Din kg na drobno v pločevinastih kantah po 4 in pol kg vsebine po 40 Din, v steklenicah po 2 kg po 15 Din in po 1 kg po 8 Din z embalažo vred. Po pošti se razpošilja le pločevinaste kante.

Rafija liče, kg po 18.— Din.

Vilaste lopate za rahlanje zemlje po Din 90.

Vrtnne zalivalke „Jajag“ 10 lit. Din 160, 12 lit. 180, 14 lit. Din 200, 16 lit. Din 215, 3 lit. Din 155.

Wilbis-mast zoper zajce Din 21.

## Vinogradniški in kletarski predmeti.

Azbest Clarit za čiščenje vina po Din 80 za kg.

Eponit za čiščenje vina po Din 45 za kg.

Salolidin (antuklor natrijev tiosulfat) v sodih po ca 300 kg a Din 5.60 za 1 kg, v manjših količinah po Din 6.— za 1 kg.

Uranija zelenilo v zavitkih po 1 kg a Din 60, po ¼ kg Din 33.—, v zavitkih po 15 dkg Din 15.—.

„Stopp“ nastavke za škropilnice (hipni zatvor iz medicinske) sistem Fr. Nechwille po Din 140.

Trtne škropilnice, bakrene, original Vermorel po Din 480 prava francoska Superieur po Din 800, in original Austria po Din 500 za komad.

Potrebščine k škropilnicam: kolenca po Din 10, razpršilnik Deut po Din 130, navadni razpršilniki po Din 16. Prehodna z brizgalno cevjo s cedilom po Din 80 za komad.

Gumijsve cevi za škropilnice po Din 15 za meter.

Gumijsve kroglice po Din 2.— do 2.50.

Gumijsve plošče po Din 10.— za 1 komad.

Žveplovi trakovi na azbestu po Din 16 za kg.

Žveplalnik za sode po Din 60 za komad.

Žveplalniki, ročni, a Din 65 za 1 komad.

## Poljedelsko orodje in stroji.

Gnojnične sesalke (gnojne pumpe) 330 cm po Din 880, 360 cm po Din 900, 390 cm po Din 920, 420 cm po Din 950, 450 cm po Din 970, 290/420 cm po Din 1080.

Gnojnične črpalke, domači izdelki, v dolžini 3 m Din 600, 3.30 m Din 6.35, 3.90 m Din 705, 4.20 m Din 740, 4.50 m Din 775.

Gnojnične sesalke F 400 Din 980 F 450 Din 1000.

Gnojnična sesalka „Kremžar“, dolžina 3 m Din 1250, 3.5 m po Din 1300; podaljšek 1.50 m Din 250.

Razpršilnik za gnojnične sode po Din 98.—.

Robkač za koruzo EMR po Din 1000, mali ročni po Din 80.

Lopate za štihanje po Din 24.

Lopate za nakladanje po Din 24.

Grablje železne, 10 do 16 zob po Din 12.50 do 20.

Vile železne, s tremi rogli po Din 14, s štirimi po Din 15.

Vile garantirane, s štirimi rogli po Din 25, s tremi rogli Din 23.

Francoski ključ (francozi) Rapid, mali po Din 35, veliki po Din 100 za komad.

## Sackovi plugi in plužni deli:

D10MN po Din 1050, D9SS po Din 1100, D8MN po Din 1000, D7MN po Din 900.— s plužno na vijake Din 1100, D6MNR 750, D5MNR Din 700, dvojni obračalni plug BW5 po Din 1650, dvobrazdni plug ZH9 po Din 1520, obračalni plug NW5 po Din 1130, NW7 po Din 1150. Plug D6X po Din 730, E6WN po Din 730, dvobrazden lahki ZRB6 po Din 1100.—.

Osipalnik DHUN po Din 700. Osipalnik BHR a Din 400.

Glave D9SS po Din 410, D8MN po Din 400, D7MN po Din 300; D6MN po Din 270; SUN na dve brazdi 420 Din. za osipanje 300 Din; HNW7 po Din 470, osipalnik DHUN po Din 480. Glave L5 po Din 200, L6 po Din 220, H6WN po Din 260.

Glave URB4 za lesene pluge po Din 150.

Lemeži za D7 po Din 30, za D6 po Din 25, za obračalne pluge po Din 35.

Plazi za D6 in D7 po Din 15 za komad.

Črtala za D8 po Din 30, za D7 in D6 po Din 25.

Deske za D6MN po Din 90; za D7MN po Din 100; za D8MN po Din 135.—.

Prevozna priprava za D7, D6 po Din 190.

Kultivator FZBVR s 7 noži po Din 1600, z 9 peresnimi noži po Din 1700.

Plužna z peresnim podzemeljskim rahljačem sistem Rendhaak po Din 1.200.

Plužna na vijake po Din 650.

Plužne, enokolesne po Din 170.

Brzoklepalnik „Stubaler“ po Din 370 za komad.

Brane:

Dvodielna njivska brana 4b, široka 166, težka 62 kg a Din 700.

Trodielna njivska brana IVa, široka 2.50 m, težka 92 kg, Din 1300.

Dvodielna njivska brana I široka 2 m, težka 88 kg Din 1350.

Trodielna njivska brana Ia, široka 2.25 m, težka 107 m, Din 1450.

Travniške brane z zvezdnimi členki Z. 1. široke 1.50 m, težke 44 kg Din 640, Z 2 široka 1.85 m, težka 52 kg po Din 710, Z 3, široka 1.50 m, težka 50 kg po Din 700.

Travniške brane z noži N 3, široke 1.80 m, težke 78 kg Din 930, N 2, široke 1.50 m, težke 67 kg po Din 820.

Kombinirana travna in njivska brana KW1, dvodielna, široka 1.50 m, težka 60 kg po Din 950, njivska brana KW2, široka 2.25 m, težka 88 kg, trodielna po Din 1350.

Lahke posevne IVaL po Din 520.

Brane na krožnike SEIOL Din 3500.

Planeti št. 8 — kot okopalnik, osipalnik in kultivator, globočina izpremenljiva, teža okoli 40 kg, Din 650, ročni po Din 160.

Izluščevalec za deteljo EVSM Din 1200.—.

Trijerji (originalni Heidovi), razr. II/2 po Din 3450, V/2 po Din 4850, II/1a po Din 2350.

Sejalni stroj Sack 1.50 m širok, devetvrstni BETTA po Din 4550; sejalni stroj Sack 1.50 m širok, enajstvrstni BETTA po Din 4800.

Sejalni stroj Sack H9 po Din 2700.

Pracnerjev sejalni stroj Budućnost, trinajstvrstni po Din 4500, petnajstvrstni po Din 4800.

Senior ročne sejalnice H po Din 920, L4 po Din 1.150.

Vitelji (gepelji) GEF po 2500 Din; transmisija za vitelji E po Din 1030, D800 po Din 540.

Bencin motorji Lorenz 2½—3 KS Din 8000, 3—4 KS Din 10.000, 3—4 KS stabilni Din 9000, 4—5 KS prevozni Din 14.000.

**LANENO OLJE, FIRNEŽ, BARVE,  
LAKE, KIT, LANENE TROPINE**

ter vse v to stroko spadajoče blago prvo-  
vrstne kakovosti po solidnih cenah in  
točni postrežbi, najugodneje kupite pri  
domačem podjetju

**MEDIČ-ZANKL**

tovarne olja lakev in barv  
družba s o. z., lastnik FRANJO MEDIC

Centrala v Ljubljani, podružnice v Mariboru in Novem  
Sadu. — Tovarne v Ljubljani, Medvodah in Domžalah.

**POSOJILNICA V MARIBORU**

R. L. S. S. L.

**NARODNI DOM**

Telefon 21-06. Ustanovljena 1882.

Obrestale nevezane hranilne vloge po 5%  
vloge proti 3 mesečni odpovedi po 6 1/2%.

Stanje hran. vlog nad Din 90.000.000.--

Rezerve znašajo nad Din 6.000.000.--

Posojila dale članom na vključbo po  
8% na osebne poročitve po 9%.



J. BLASNIKA NASL.

**UNIVERZITETNA TISKARNA**

LITOGRAFIJA OFFSETTISK KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE  
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO  
USTANOVLJENA LETA 1828

**Najboljši sadni pridelek**

lepo in zdravo sadje, kakor tudi najvišje cene zasigura:

**„SOLBAR“**

s zimskim škropljenjem sadnega drevja

**„Nosprasiť“ ali „Nosprasen“**

s spomladanskim zatiranjem raznih škodljivcev

Zahtevajte prospekte!

Dobavlja:

**Kmetijska družba v Ljubljani.**



Divjaki

Sadno drevje

Lepotično drevje

Vrtne rastline

Gozdne rastline



250 ha obdelane zemlje. Obstoj: eno stoletje

Naslov:

**Fratelli Sgaravatti,**

**Saonara**

(Padova — Italija)

Zita, ki so slabo prezimila in so polna plevela, lahko popravimo in jih očistimo  
z uporabo

**neoljenega apnenega dušika**

Jare posetve gnojite z nitrofoskalom - Ruše. Vinograde, sadonosnike in travnike  
pognojite isto tako v zgodnji pomladi z

**nitrofoskalom - Ruše**

Naročila sprejema

**Tvornica za dušik d. d., Ruše**

in Kmetijska družba ter njene podružnice

## Člani, poravnajte takoj naročnino!

Dolžnost vsakega člana Kmetijske družbe je, da že v začetku leta nakaže svoji podružnici ali družbi določeno članarino od 30 Din.

Mnogo pa je še takih, ki so letos zakesnili ž njo, vsled česar jim ni mogoče pravočasno dostavljati „Kmetovalca“. Zanje obstoji nevarnost, da bodo prve številke lista pošle in tedaj ne bodo imeli popolnega letnika. „Kmetovalec“ se namreč tiska le v par sto izvodih več, kakor je do posamezne številke članov vplačalo članarino.

Zamudniki torej ne morejo dobiti vseh prvih številčk lista.

Tudi marsikatero načelstvo se je še premalo pobrigalo, da bi od vseh lanskih in še letošnjih članov zbralo članarino in jo doposlalo družbi. — Nekatera izmed njih so sicer nekaj članarine že pobrala, toda še ne nakazala družbi, ampak čakajo še na ostale člane. Posledica je, da ne dobi lista niti tisti, ki je pravočasno storil svojo člansko dolžnost.

Pobrano članarino je takoj poslati družbi, da se odpošiljanje „Kmetovalca“ ne zavleče.

Načelstva, ki imajo samo po eno poštno položnico, naj po njej nakažejo, kar so izterjali, in zahtevajo drugo položnico za naknadne člane.

Načelstva podružnic ponovno nujno pozivljamo, naj nemudoma poberejo še ostalo članarino od vseh kmetovalcev v svojem okolišju. Ni jim treba čakati do tistega roka, ki ga je glavni odbor določil kot skrajnega za plačanje članarine.

Današnja doba je težka in zahteva strnjeno v kmetijskih vrstah. Vsak zaveden kmetovalec mora torej ostati, oziroma postati član svoje stanovske organizacije. Ta je zanj ustvarjena in zastopa njegove koristi. Čim več članov bo družba štela, tem uspešnejše bo lahko zagovarjala kmetijske interese. Iz tega razloga je vsakega člana dolžnost, da pridobi svoje sosede-kmetovalce za vstop v družbo.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

## Hranite „Kmetovalca“!

„Kmetovalec“, najobširnejši in najpopolnejši slovenski strokovni list, ni navaden dnevni časopis, ki ga prečitamo in zavržemo. S svojimi 24. številkami na leto tvori, če ga pustimo vezati, debelo knjigo, ki obsega v l. 1931. kar 392 strani strokovne vsebine, polne naukov in nasvetov iz vseh kmetijskih panog.

„Kmetovalec“ je torej knjiga trajne vrednosti.

To vrednost mu poveča še kazalo, ki ga ob koncu leta na zahtevo brezplačno dobi vsak naročnik. Kazalo mu omogoči poiskati si v vsem letniku potrebne članke, nauke, navodila itd., vsled česar mu služi ta knjiga kot priročnik. Iz tega je razvidno, da je treba s tem listom pametno postopati.

Vsak naročnik „Kmetovalca“ bi si moral napraviti iz debelega papirja ali lepenke ovojo, v katerega bi lepo spravljali številke za številke, ko jo je prečital. Koncem leta, ko je zbranih vseh 24 številčk, se še prepriča, če mu katera ne manjka. Manjkajočo zahteva od uprave „Kmetovalca“, če je še v zalogi. Obnem naroči tudi kazalo. Letnik shranil v posebnem zavoju nevezanega ali pa, če ima možnost, ga da vezati v knjigo s kazalom vred. Tako postopa napreden in skrben kmetovalec s svojim strokovnim glasilom, ki mu nadomešča praktičnega svetovalca v njegovem kmetijskem obratu.

Žal pa ne ravnaajo vsi tako. Ugotoviti namreč moramo, da izmed toliko tisočev naročnikov jih ne zbira „Kmetovalca“ niti 1000. To so namreč tisti člani, ki zahtevajo ob koncu leta kazalo. V večini hiš na kmetih pustijo ostali posamezne številke ležati okrog, večkrat jih otroci raztrgajo ali pa odrasli uporabijo za zavijanje raznih potrebščin. Mnogokrat ga kmet niti ne prečita, ampak se številka že preje zavrže. Kakšna škoda leži v tem! — Pomislimo samo, koliko truda so imeli strokovnjaki in praktični kmetovalci, ki so za list napisali nebroj člankov, navodil, nasvetov, odgovorov na vprašanja iz vseh panog kmetijskega obrata in obilo drugih novic. Naj-li vse to izgine kakor navadne dnevne vesti? — Ta, za vsako kmetijsko gospodarstvo tako važna snov, za služi pač nekoliko več pažnje.

Priporočamo torej vsem članom, da se držijo gorenjih navodil in skrbno shranjujejo vsako številko „Kmetovalca“, ker jim bo ta list še mnogo let lahko dajal nasvete v njih kmetijskem gospodarstvu.

## Kmetje iz Gorenjske in Dolenjske! Pomagajte svojim tovarišem v Beli Krajini!

Huda zima je uničila v Beli Krajini ves pridelek krompirja, da ga ne bo niti za seme. Sredstev za nabavo istega nimajo. Dolžnost vseh posestnikov, ki so lani pridelali precej krompirja, je, da pomagajo svojim sotrpinom v nesreči.

Kmetijska družba je uvedla akcijo za zbiranje semenskega krompirja za Belokranjce.

Pozivajo se načelstva podružnic in naprošajo se županstva, da prično v svojem okolišju zbirati od kmetov krompir, ki ga bo Kmetijska družba potem od njih prevzela in porazdelila med potrebne.

KMETIJSKA DRUŽBA V LJUBLJANI.

## SPLOŠNO GOSPODARSTVO

### Ali se kmet sme poslužiti kredita?

France Magajna.

(Dalje in konec.)

To poudarjam vsled tega, ker marsikateri naš kmet jako naivno misli, da so obresti tiste, ki najbolj ubijajo dolžnika. On meni, da bi živel kakor v raj, če bi bile obresti dvoidstotne. Resnica pa je, da je gospodarsko važno za nas, če plačujemo nizke obresti, brez primere najvažnejše pa je vprašanje, kako bomo glavnico vračali.

Najboljši in skoroda edini pravilni način je posojilo tako izrabiti, da samo prinese dohodke, s katerimi vrnemo glavnico upniku. Da ne bo uspeh posojila ničev, nam mora sto dinarjev, ki smo jih vzeli na posodo, prinesiti do dneva vračila več nego sto dinarjev dohodka. V posojilnici dobimo tisoč dinarjev, ž njimi kupimo umetnih gnojil, ki jih potrosimo po travnikih. Da imamo od tega korist, mora vrednost nadnormalnega pridelka sena na onih travnikih nadkriliti vsoto, ki jo predstavlja posojilo in njega obresti. Če to vsoto doseže, a je ne nadkrili, nimamo koristi, ker so komaj stroški plačani, naš trud pa ne.

Ko nameravamo vzeti posojilo, nam bodi torej naše pravilo:

**„Namen, za katerega hočem porabiti izposojeni denar, mi mora z absolutno gotovostjo vrniti do dneva zapadlosti dolga več nego potrebujem, da plačam dolg in njega obresti.“**

Samo v skrajnih primerih se smemo poslužiti posojila tudi za namene, ki nam ne morejo nositi dohodkov. Potrebujemo hišo, da v njej stanujemo, dohodkov pa od nje nimamo nikakih in če se zadolžimo z napravo nove ali predelavo stare, moramo pomniti, da smo na račun vsega našega premoženja postali za toliko ubožnejši. Dolg se mora potem takem plačati iz dohodkov vsega premoženja. Pri malem posestvu, kjer dohodki jedva krijejo naše življenjske potrebe, moramo, če je dolg že narejen, po možnosti te potrebe omejiti ali pa — kar je bolje — s povečano marljivostjo in umnejšim kmetovanjem dvigniti dohodek poedinih panog.

Ko z upnikom določamo pogoje za posojilo, moramo za povračilo določiti tisti dan ali tisti letni čas, ko bomo najlažje vračali, to je tedaj, ko bomo želi koristiti od posojila. Če pognojimo travnik z umetnimi gnojili, ki smo jih plačali z izposojenim denarjem, moramo glavni del dolga vrniti, kadar prodamo prvi vsled gnojila povečani pridelek sena, preostanek vrnemo ob drugi košnji in drugo leto, ko se učinek gnojila še vedno pozna. To bi moralo biti drugo pravilo.

Če pa z izposojenim denarjem preuredimo naš hlev, od česar ne moremo pričakovati takojšnjih in direktnih dohodkov, moramo vračanje dolga raztegniti na daljšo dobo, ker nezmislno bi bilo vzeti pri drugi osebi novo posojilo in ž njim plačati prvo. Tako prekladanje bremena z rame na ramo prav nič ne koristi, pač pa nam škodi, ker nam krade ugled in neodvisnost.

Posojilo, vzeto za nakup orodja ali strojev, mora biti vrnjeno, preden se orodje obrabi, preden smo primorani kupiti nove stroje.

Pri vzetju posojila naj dolžnik natančno določi z upnikom pogoje glede vračanja glavnice in plačevanja obresti in naj se istih potem tudi strogo drži. Ako dvomi, da bi mogel plačati v enem letu, naj se dogovori za dvoletni rok. Izbijmo si iz glave misel, da so vsi posojevalci oderuhi in da so posojilnice oderušnice, ki komaj čakajo, da komu zavijejo vrat. Kakor denarni zavodi, tako zasebniki zahtevajo le primerne obresti in vrnitev glavnice, ko pride določeni čas. Izjeme, ki jih pač najdemo le pri zasebnikih, so tako neznatne, da le potrjujejo pravilo. Vsak upnik, pa naj je to posojilnica, zadruga, trgovec ali zasebnik, bo v vsakem primeru rajše posodil dobremu, vestnemu in rednemu plačevalcu, nego pa tistim nemožatim ljudem, ki ne poznajo svojih dolžnosti, dokler niso stokrat terjani in izterjani naposled le s pomočjo notarja in sodišča.

### Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje 1.** Moja hiša je nizka in manj prikladna, zato bi jo hotel zvišati, tako da bom imel spodaj hlev in klet, zgoraj pa stanovanje. Moj sosed ima travnik tik do moje hiše, ki mi ga noče ne zamenjati in ne prodati. Bojim se, da mi bo branil hišo zvišati in razširiti okna. **More-li mejaš zabraniti preureditev poslopja?** (I. I. v L.)

**Odgovor:** Če hočete svojo hišo prezidati, naj Vam stavbenik napravi načrt prezidave in Vi vložite prošnjo na županstvo kot stavbeno oblast prve stopnje, za stavbno dovoljenje. Županstvo mora določiti komisionelni ogled in povabiti nanj tudi Vašega mejaša. Pri tem ogledu mora vsakdo, ki bi se čutil vsled preuredbe stavbe prizadetega, podati svoj ugovor. Stavbna komisija mora na podlagi ogleda ugotoviti, je-li ugovor upravičen ali ne. Na podlagi te ugotovitve, Vam bo izdala stavbno dovoljenje ali Vam ga odrekla. Če mejaš ob tej priliki ne bi podal kakega ugovora, tedaj bo izgubil pravico tudi pozneje Vam ugovarjati. Po našem mnenju nima pravice preprečiti Vam razširjenje oken, oziroma njih premestitev.

L.

## POLJEDELSTVO IN TRAVNIŠTVO

### Ravnanje s krompirjem.

A. Tribušon.

Splošno je znano, da krompir, gojen več let na enem istem prostoru, sčasoma izgubi svoje dobre lastnosti, daje manjše pridelke, je slabše kakovosti in podvržen raznim boleznim in zato pravimo, da se krompir izprevrže — degenerira. To se dogaja pri enem gospodarju hitreje, pri drugem v daljši dobi, kakor kdo pač zna s krompirjem ravnati.

Krompir, namenjen za seme, je vedno jemati z lažjih zemljišč za težja, s suhih za vlažnejša, z višjih leg z ostrejšim podnebjem za nižje, toplejše lege, nikdar pa ne narobe. Kdor ravna proti tem pravilom, temu krompir v par letih opeša, t. j., pridelek je vsako leto manjši in njega kakovost nazaduje.

Precejšen vpliv na množino in kakovost pridelka ima brezdvomno tudi **shranjevanje semenskega krompirja čez zimo**. V pretopljenih prostorih se predčasno vzbudi k življenju in začne kaliti. Te kali so iz najbolj razvitih oces, iz katerih bi se po saditvi

razvili najkrepkejši poganjki. Znano pa je, da čim močnejša je rastlina, tem rodovitnejša je in lažje kljubuje raznim škodljivcem in boleznim. Preden pa semensko gomolje pride v zemljo, se te kali, ki so krhke in občutljive, polomijo in odrgnejo, kar gre na račun pridelka. Tako gomolje sicer požene zopet, ali to že iz drugovrstnih oces, iz katerih se razvijejo šibkejše rastline, ki dajo manjši pridelek.

Paziti je torej, da se v shrambi ne razvije previsoka toplina; najprimernejša je okrog 5° C. Pri višji izgublja, kakor je zgoraj povedano, na vrednosti, in to ne samo semensko blago, temveč tudi gomolje, namenjeno za uživanje. Neprimerna toplina povzroča namreč razen kalenja tudi izsušenje ter izgubo redilnih snovi, t. j. škroba, ki ga porabi gomolje, prebudivši se k življenju, za dihanje in kalenje. Vsakdo pa dobro ve, da tak krompir ni več tako okusen.

Z zvišano toplino dobijo boljše življenjske pogoje tudi bakterije raznih bolezni, ki se bohotno razvijejo in povzročajo gnitje krompirja ter okužijo s tem tudi semensko gomolje, kar občutimo na bodočem pridelku.

Obstoja pa še cela vrsta drugih vzrokov, ki morejo tudi najboljšo sorto krompirja oslabiti. Tudi o tem naj se naš kmet pouči, da se bo znal pred njimi varovati.

Naj poudarim samo **enostransko gnojenje s hlevskim gnojem in sajenje gomoljev naravnost na gnoj**. Posledica tega je, da je tak krompir silno podvržen gnitju, pa tudi sprejemljivejši za razne bolezni in mnogo bolj občutljiv v primeru suše. Zato je hlevski gnoj najboljše podorati že v jeseni. Če pa to ni bilo mogoče, tedaj je pred saditvijo potrositi gnoj na široko in pri zaoravanju na ploč v vsako drugo brazdo saditi krompir. Na ta način je istočasno izvršenih dvoje opravil in se dobro sponese, kar vem iz lastne, pa tudi iz skušnje drugih kmetovalcev, ki tako delajo. S tem si še s pravočasnim povlačenjem, ko poženejo prve rastline, prihranimo eno okopavanje.

Da se zviša pridelek krompirja in ga ohrani zdravega, je treba **gnojenje izpopolniti z umetnimi gnojili**. Enostransko gnojenje s hlevskim gnojem povzroči sicer bujnejšo rast krompirjeve rastline, ki pa ni nikdar tako odporna proti boleznim, in da kakovostno in kolikostno slabši pridelek. Od umetnih gnojil prideta v poštev predvsem kalijeve soli in superfosfat, ki ju med seboj dobro zmešamo in potrosimo na široko pred hlevskim gnojem ali pa po zaoranju tega semena. Umetna gnojila moramo vsakako zmešati z zemljo, bodisi s plugom, bodisi z brano. Na oral vzamemo 200 kg kalijeve soli in 200 kg superfosfata.

S tem sem podal nekaj nasvetov, kako je ravnati s krompirjem, da bo pridelek večji in obvarovan pred boleznimi. Bilo bi v korist vsakemu kmetovalcu in s tem našemu narodnemu gospodarstvu, ako bi poljska dela opravljali malo bolj z razumom. S tem bi si prihranili mnogo truda in preprečili marsikako škodo. Vse na svetu napreduje in zato smo tudi kmetovalci prisiljeni, da napredujemo, drugače se bo naša starokopitnost nad nami občutno maščevala.

## Pridelovanje soje.

Veleposestnik Osiander iz Guštanja nam poroča o uspehih pri pridelovanju soje na svojem posestvu v Guštanju, ki leži precej visoko nad morjem, naslednje:

„L. 1930. sem s semenogojske postaje Brillmajer v Plattu, Zellerndorf, naročil 3 kg soje črne vrste SS 14, ki sem jo plačal po 50 Din kg. Od te množine sem pridelal 90 kg. L. 1931 sem s strojem posejal 30 kg na blizu 4300 m<sup>2</sup> v vrstah v razdalji 40 cm in pridelal čez 1000 kg zrnja. Nadejam se, da bo pozneje, ko dobro spoznam pravilno pridelovanje soje in bo v moji zemlji dovolj sojnih dušičnatih bakterij, dosegel 30 do 40 met. stotov zrnja na 1 ha. Ta pridelek bo vsekakor bogatejši, nego oni pri žitu, in to tudi iz razloga, ker vsebuje zrnje soje zelo mnogo beljakovin.

Od te vrste soje sem razdelil med kmete v okolici, torej v nadmorski višini od 600 do 700 m, manjše vzorce in vsi so se pohvalili, da jim je zrnje dobro dozorelo.

Zrnje soje vsebuje mnogo beljakovin, zato je zelo uporabno za krmo. Uporabljam ga tako, da ga zmeljem skupaj s koruzo, ker se zrnje soje samo da težko mleti, ter pokladam to zmes živini in prasičem s prav dobrim uspehom.

Mislím, da bi ta vrsta soje imela tudi za naše kmetijstvo precejšen gospodarski pomen, če bi se kmetovalci oprijeli njenega pridelovanja z namenom, da ž njo nadomestijo naši živini ostala tečna krmila.“

Objavljamo to poročilo v vednost tistim kmetovalcem, ki se zanimajo za gojitev soje za krmljenje živine, oziroma za nadomestitev ostalih beljakovinskih krmil.

L.

### Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje 3.** Imam obsežen travnik, močno porastel z mahom, zato sklepam, da je tu malo apna. Potrosil bi ga rad letos spomladi z apnenim prahom, bojim se pa, da bom obenem uničil tudi trave. **Smem-li travnik spomladi gnojiti z apnom?** (Š. Š. v Š.)

**Odgovor:** Najprikladnejši čas za gnojenje travnikov z apnenim prahom je sicer jesen, toda tudi spomladi ne škoduje apnenje, ker je tedaj še učinkovitejše proti mahu. Trositi je na oral 500 do 600 kg apnenega prahu, ki bo gotovo povečalo rodovitnost zemlje. Apno učinkuje v zemlji bolj posredno, ker razkrajja druge snovi, manj pa kot hranilo. Zato morate v prihodnjem letu gnojiti to zemljišče še s hlevskim gnojem, z gnojnico ali s kompostom. Če teh gnojil nimate, potrosite že v jeseni na oral travnika po 200 kg Tomasove žlindre in 100 kg kalijeve soli. — Ne pozabite pa spomladi, ko se zemlja nekoliko osuši, travnik temeljito prebrantati s travniško brano; to delo zaleže za polovico gnojenja.

L.

**Vprašanje 4.** Jeseni sem sprašil njivo po krompirju, da jo posejem letos spomladi z lucerno, ker mi primanjkuje hlevskega gnoja. **S katerimi umetnimi gnojili naj gnojim lucerno?** (I. P. v I.)

**Odgovor:** Če ste že lani krompirju gnojili s hlevskim gnojem, je njiva še tako močna, da ji ni treba ponovno tega gnoja. Posebno dušika je še dovolj v zemlji, manj pa je fosforne kisline, kalija in apna. Zato Vam priporočamo, da pred setvijo lucerne potrosite na oral njive 200 kg Tomasove žlindre in 100 kg kalijeve soli. To gnojilo bo učinkovalo še kaka tri leta in lucerna bo po njem dobro uspevala. — Ker bo letos težko dobiti francosko lucerno, sejte banaško, ki v Vašem okraju dobro uspeva. Italijanska lucerna ni priporočljiva, ker rada pozebe. — Če hočete med lucerno posejati trave, vzemite pasjo travo, francosko pahovko in travniško bilnico, ki spadajo med dolgotrajne trave.

L.

## SADJARSTVO IN VRTNARSTVO

### Zimsko škropljenje sadnega drevja.

Fr. Kafol.

Zimski čas pred spomladjo je kakor nalašč in najprikladnejši za zatiranje sadnih škodljivcev. Številne živalske škodljivce najnižje vrste, kakor: listne uši, kaparje, krvavo uš, razne hrošče, rilčkarje in zapredke najrazličnejših gosenic, majhnih, a tem bolj škodljivih dnevnih in nočnih metuljčkov, ki nam uničujejo zarod in plodove, uničimo zanesljivo s škropljenjem arborina. Splošno je znano, da je zimska zalega, sploh zarod teh škodljivcev izredno trdoživ; težko mu je priti do živega. Dognano pa je tudi, da brez zimskega škropljenja drevja ne bomo nikdar pridelali brezhlebnega sadja za prodajo.



Slika 7. Zimsko škropljenje sadnega drevja.

Preden sadno drevje odžene, moramo na vsak način isto poškropiti. Za pečkasto sadje vzamemo 8 do 10% no raztopino (1 kg arborina na 12, odnosno 9 litrov vode); za češplje, ki so polne kaparjev, zadostuje 5% na raztopina (1 kg arborina na 19 l vode); istotako tudi za jagodičevje; breskve in marelice je pa bolje škropiti v presledkih po 3 tednih dvakrat, in sicer s 3% no arborinovo raztopino.

Pripomniti je, da izvršimo škropljenje z arborinom le ob lepem vremenu, ko ne zmrzuje. Škropivo je na fino razpršiti z dobrimi močnimi drevesnimi škropilnicami, da pada isto v obliki megle odzgoraj doli in od strani po vejah in vrhovih, dokler se ne tvorijo kapljice po njih, ki se pa ne smejo stekati v

sragah po deblu in vejah, ali celo v kapljicah odtekati.

Mesec februar in marc sta brezdvomno najvažnejša meseca, v katerih zamoremo res uspešno zatreti sadne škodljivce, in to s karbolinejevimi sredstvi. Vsled tega opozarjamo naše sadjarje, da izvršijo to važno delo zagotovo in pravilno, posebno na drevju, od katerega pričakujejo, da bo letos rodilo. Brez škropljenja pa ni misliti na zdrav in prvovrsten pridelek.

### Še o pomlajenju sadnega drevja.

A. Sotler.

Že naši predniki so na svoj način pomlajevali sadno drevje. Mnogokrat so opažali na poškodovanih ali polomljenih drevesih tem močnejši porastek preostalega dela, kar jim je bil migljaj, da so začeli sčasoma sami prikrajševati veje na hirajočih drevesih. Posebno radi so pomlajevali črešnje, včasih tudi orehe.

Tudi dandanes je pomlajenje važno sadjarsko delo, ki bi ga naj umel vsak sadjar. Saj skoraj ni leta, da nam ne bi bilo treba pomladiti tega ali onega drevesa. Med našim sadnim drevjem naletimo vedno na taka, ki kažejo vse znake pešanja, bodisi vsled nezadostnega gnojenja in oskrbovanja, bodisi, da je drevo opešalo vsled prevelike rodovitnosti. Drevo ne nastavlja več lesnih poganjkov, „ne raste več“, kakor pravimo; konci vej se začnejo sušiti, sadje je drobno, nerazvito, pojavljajo se vodeni poganjki ali roparji itd. Takemu drevesu najizdatnejše odpomoremo s tem, da ga pomladimo. To storimo tudi z drevesi, ki so trpela po viharju, mrazu, toči, ali vsled bolezni in škodljivcev (voluhar, zalubniki, kaparji itd.).

Koliko škode je v mnogih krajih lansko zimo napravila na drevju, posebno na češpljah, močna poledica! Vsled tega bo treba mnogo dreves primerno pomladiti. Nekatera sadna plemena, kakor ribez, lešniki, češplje, ter neke jabolčne sorte: londonski peping, ananasova reneta, zlata parmena itd., pa pomlajujemo večkrat, ker prinašajo na mladem lesu potem lepše razvito sadje.

S pomlajenjem zmanjšamo drevesu površino krone. Sorazmerno s tem povečamo množino rudninske hrane v preostalem delu krone, kar se kmalu očituje v močnejšem porastu stranskih vej, ter številnimi poganjki iz skrivnih (adventivnih) oces. Pri tem upoštevajmo rast in razvoj drevesa. Zelo opešana drevesa pomladimo lahko brez skrbi močnejše, dočim skrajšamo pa manj ona, ki so še v krepki rasti, a jih moramo iz kakršnegakoli vzroka pomladiti. Tu se omejimo le na najpotrebnejše prikrajševanje, da odstranimo ranjene ali poškodovane dele vej, odnosno vpostavimo zopet primerno obliko drevesne krone. Premočno obžaganje dreves — kakor je to včasih videti — zna imeti zle posledice, da drevo sploh usahne, ker se takorekoč zaduši v lastnem soku.

V splošnem skrajšamo glavne veje za  $\frac{1}{3}$ ,  $\frac{1}{2}$ , do  $\frac{2}{3}$  dolžine, stranske veje pustimo pri tem neprikrajšane. Vsako vejo skrajšajmo ob primernih stranskih vejicah, ki naj služijo v naprej kot voditeljice; poleg tega pazimo, da bo dobila pomlajena krona lepo piramidalno krono. Pri tem delu pazimo dalje, da vej ne začesnemo, ali polomimo poganjkov,



namenjenih za podaljške vej. Zato odžagajmo debelejšje veje rajše dvakrat: prvokrat v primerni oddaljenosti od mesta in nato tik ob pripravnem poganku vejo gladko odžagajmo. Debelejšje rane obrežimo in zamašimo, n. pr. s cepilnim voskom, kar je posebno važno pri koščičastem sadnem plemenu. Odpadlo vejevje odstranimo čim prej iz sadovnjaka in sežgimo, da preprečimo tako širjenje škodljivcev (zalubnikov, kaparjev) in ne privabimo v sadovnjak tudi zajca.

Da bodo razvila pomlajena drevesa zopet čim prej zdravo, krepko krono, jim moramo obenem **dovoljno pognojiti**. Tu pride posebno do veljave gnojnice in straniščni gnoj, pa tudi umetna gnojila.

Pomlajenje izvršimo končno le v času, ko drevo počiva, to je od jeseni pa do spomladi, preden začne sok zopet krožiti po drevesu. Navadno storimo to v zvezi z zimskim čiščenjem in negovanjem sadnega drevja. Vsa drevesa, ki pešajo, pomladimo, pa nam bodo donasala lepe in stalne dohodke.

## Črni koren (*Scorzonera hispanica*).

Josip Štrekelj.

Na jedilnih listih naših kuharskih umetnic je črni koren malokdaj omenjen, ker ga ne dobe, kmetiskim gospodinjam pa je še popolnoma neznan. Zaradi dobrega okusa, hranivosti in rodovitnosti zasluži, da bi ga na vsakem vrtu gojili. Njegova vrednost je tem večja, ker nam pozimi nadomešča šparglje in karfijole, ker je okus tem podoben.

Črni koren je odet s črno kožo, zato je dobil tudi tako ime, meso pa ima belo, z mlekom prepojeno. Korenina zraste do  $\frac{1}{2}$  metra globoko v zemljo. Ljubi globoko prekopano in ugnojeno zemljo, nikdar pa ne sveže pognojene. Zato pognojimo zanj že v jeseni, ali pa ga posejemo na zemljišče, ki je bilo leto prej pognojeno za drugo povrtnino. Edino uspešna setev je na vrstice 3 cm globoko v oddaljenosti najmanj 30 cm. Na normalno gredico, ki je 120 cm široka, posejemo po 4 vrstice. Lesenim žebličkom podobno seme položimo v narejene jarke v vrstah po 5—10 cm narazen. Ko odraste do drugega lista, ga razredčimo, da ostanejo rastline za nadaljnjo rast v oddaljenosti kakih 15 cm. Pri redčenju in tudi kesneje pri pletvi pazimo, da ne ranimo ostalim rastlinam korenov, ker bi se mleko izcedilo na škodo rasti in dobrote. S pogosto pletvijo in rahljanjem zemeljske skorje, pospešujemo rast, kakor pri vseh pridelkih.

Črni koren je večletna rastlina, vendar ga gojimo najrajše kot enoletno, ker že dvoletni koreni niso tako sočni, kakor enoletni.

Nekatere rastline odženejo že v prvem letu v cvet. Seme od teh ni dobro, ker bi se ta slaba lastnost podedovala, ako bi ga posejali, zato cvetje odrezujemo, da ne raste na škodo in dobroto korena. Za seme odberimo tiste rastline, ki šele v drugem letu cveto. Za prvo, začetno setev dobimo seme v vsaki trgovini s semenom.

Ker moramo črni koren gojiti precej na redko, izrabimo prostor med njim v pomladi, dokler je še majhen, s setvijo v vrstah mesečne redkvice, česna, čebule, špinače ali solate.

Zima črnemu korenu ne škoduje, zato ga sproti izkopavajmo, previdno, da korenov ne ranimo, kolikor ga v kuhinji potrebujemo. V jeseni izkopen in prezimovan v kleti v pesku, je slabšega okusa. Kuhamo ga neolupljenega, ki se pa, ko je kuhan, tako lahko lupi, kakor pesa. Pripravljamo ga kakor šparglje in karfijole.

### Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje 4.** Več članov naše podružnice se je obrnilo na tajništvo z vprašanjem, kako jim je postopati, če kupijo kako sadje (brinje, češplje, fige itd.) za kuho žganja za domačo potrebo. Ali se mora žganjekuho za domačo potrebo iz kupljenega sadja javiti oddelku finančne kontrole? (K. F. v L.)

**Odgovor:** Iz kupljenih in drugače nabavljenih snovi, t. j. fig, tropin, sliv, malin i. dr., je žganjekuha za domače potrebe prosta le tedaj, ako si predhodno nabavite od pristojnega županstva potrdilo o številu rodbinskih članov in služabništva, starejših od 18 let. S tem potrdilom prijavite pred nakupom snovi pri pristojnem oddelku finančne kontrole, da želite kuhati žganje iz kupljenih snovi za lastno potrebo. Nabava takih snovi se Vam odmeri v zmislu trošarinskega pravilnika po številu rodbinskih članov in služabništva, starejših od 18 let, in to do 5 članov 1000 kg, preko 5, do 10 članov 1600 kg, preko 10 članov pa 2000 kg.

V. A.

**Vprašanje 5.** Hotel sem pretakati jabolčnik, pa se vleče in teče tiho kakor olje. Kaj je vzrok, da je sadjavec postal vlačljiv in kako naj ga popravim? (J. Ž. v Š.)

**Odgovor:** Kako je ravnati z vlačljivimi sadjevci, je narkratko opisano v Gospodar. navodilu „Naprava stanovitnega sadjevca“, ki se dobi pri Kmetijski družbi ter stane s poštnino vred 5 Din.

Fr. K.

**Vprašanje 6.** V podstrešnem prostoru mi je zmrznila precejšnja količina zimskih jabolč. Kako je ravnati z zmrzlimi jabolki, da se ne pokvarijo? (A. K. v T.)

**Odgovor:** Zmrzla jabolka je polagoma odtaliti. Z rokami jih ne smemo prijemati, ker bi se pozneje poznali na njih odtisi. Najbolje je, da taka jabolka previdno zložimo (mogoče s kako zajemalko) v pripravno posodo in potem vlijemo nanje hladne vode, da so vsa v njej. Čez čas se napravi okoli jabolč ledena skorja. Nato odlijemo vodo, led pa sam odpade in jabolka previdno obrišemo s suho cunjjo ter jih shranimo na hladnem prostoru. Če previdno ravnamo, so jabolka ravno taka, kakor bi ne bila zmrznila.

Fr. K.

**Vprašanje 7.** Opustil sem star vinograd vsled nizke lege in slabega sadeža. Zemljo sem prerigoal, sedaj pa nameravam posaditi visokodebelnato sadno drevje. Ali je potrebno spomladi izkopati ponovno jame in kako mi je sploh ravnati pri saditvi sadnega drevja? (Fr. D. v Š.)

**Odgovor:** Pravilno ste ravnali, da ste opustili slab vinograd in da hočete na tem mestu zasaditi sadno drevje. — Če ste pa jeseni zemljo dobro prerigojali, potem zadostuje, da skopljete pri sajenju drevja na določenem mestu le tolikšno jamo, da zamorete posamezno drevesce pravilno posaditi. Pazite pri tem, da drevo pregloboko ne posadite, korenine lepo razprostrate in jih s fino prstjo (ali kompostom) zagrebite; po vrhu korenin pa potresite gnoj in napravite lep, skledi podoben kolobar okoli drevesca.

Fr. K.

### Razno.

#### Prejemnikom žičnih koškov!

Pozivajo se vsi prejemniki žičnih koškov za zavarovanje sadnega drevja, da **nemudoma** vpošljejo potrdila o prejemu istih Kmetijski družbi v Ljubljani, ker jih zahteva kralj. banska uprava.

### Prejemnikom Wilbis-masti zoper divjačino!

Pozivamo s tem vse prejemnike, ki so dobili Wilbis-mast v poskusne namene, da po dopisnici sporoče Kmetijski družbi, pri katerih posestnikih so se izvedli poskusi.

**Ravnanje s cepiči.** Ni vseeno, kje hranimo cepiče, ki smo jih narezali za pomladansko cepljenje. Najbolje je, da jih lepo povežemo v majhne butare po sortah, jih etiketiramo in zakopljemo na kak senčni kraj na vrtu, da gledajo vsaj polovico iz zemlje, ter jih pokrijemo s slamo ali z listjem. S tem zabranimo, da se toplota tako hitro ne menja in cepiči potem ne odženejo. Tudi v hladnih kletih lahko pokoncu stoje zagrebemo cepiče v vlažen pesek, kjer tudi potem ne odženejo ali splesnijo; pri tem pa je potrebno več pazljivosti. **Fr. K.**

**Razglas o zatiranju sadnih škodljivcev in boleznih je izdalo sresko načelstvo v Dol. Lendavi,** in sicer na podlagi zakona o zatiranju boleznih in škodljivcev kulturnih rastlin. Odreja se, da morajo posestniki do 30. aprila t. l. očistiti sadno drevje predvsem suhih ali napadenih vej od lubadarjev, od omele itd. Vse odžagane veje je odstraniti, kakortudi vse bolno drevje iz sadonosnikov. Naročeno je županstvu in žandarmerijskim stanicam, da nadzirajo čiščenje sadnega drevja. Izdala so se tudi posebna navodila za škropljenje drevja. Kdor se ne bo ravnal po tej odredbi, bo kaznovan po zakonu, ki predvideva v takih primerih kazni od 100—5000 Dia.

## VINARSTVO IN KLETARSTVO

### Režnja vinske trte.

J. Blažević.

Eno najvažnejših opravil v vinogradu je režnja. Od pravilne rezi zavisi mnogo, kakor: rodovitnost, trajnost nasada in kakovost pridelka. Režemo torej tako, da kolikor mogoče trte predvsem preveč ne oslabimo v razvoju. Trto moramo obrezati vsako leto; s tem jo pomladimo in ji damo pravo obliko.

Režemo tako, da se zvišanje trsa počasi vrši, da ne zraste prehitro čez vsak posamezni način odgoje določeno višino. Vsled tega pustimo les za rod na spodnjih dveh rozgah, zraslih iz dvoletnega lesa. Višjo rozgo pustimo le takrat, če so spodnje preslabe in za rod nesposobne. Pri režnji gledamo na to, da pri čepih, reznikih in locnih ne odrežemo rozg preblizu zadnjega očesa (2 cm), ker bi preblizu očesa obrezan les imel za posledico, da bi oko trpelo, pri predolgi rezi nad očesom bi se pa stržen vsušil, vsled česar bi nastale votline v čepih, reznikih in locnih, ki imenitno služijo zalegam trsnih škodljivcev kot zavetišče. Ves drugi nepotreben mladi les gladko odrežemo, dočim pri odžaganju starega lesa (pomlajenje) pustimo 2—3 cm dolgi čep, da ne nastanejo tekom leta razpokline v živi les, in šele prihodnje leto požagamo gladko te hrge.

Pri vsaki režnji moramo staro skorjo temeljito odstrgati; s tem uničimo mnogo zalege grozdnega sukača, skakavca, kaparja i. t. d. Tudi na cepljeno mesto ne smemo pozabiti in moramo trs do podcepišča z otiko razgrniti in morebitne koreninice na dnu mesta posamezno gladko odrezati.

Ker je vsled ugodne jeseni les dobro dozorel, bomo rezali letos normalno. Iz previdnosti pa le pregledamo očesa na nekaterih rozgah iz nižje, sred-

nje in visoke lege, ali so očesa zdrava, odnosno doženemo količino pozebljih oces (poledica). Po izidu te preizkušnje se mora ravnati rezač pri režnji.

Pravi čas režnje je februar in prva polovica marca, dokler miruje trs, v pozebljih vinogradih pa čakamo z rezjo, dokler ne izrastejo mladice s prvim razvitim listom, da vidimo obseg škode in se po tem pri rezi ravnamo. V takem stanju obrezan trs se ne solzi.

V naših vinogradih izvajamo dva načina režnje: na pollocen z 8—10 očesi in enim rezervnim čepom 2—3 oči in režnjo na reznike. Reznike razločujemo zopet: kratke s tremi in dolge reznike s 4—5 očesi. Na locen režemo sorte z malim in lahkim grozdem, kakor: renski rizling, laški rizling na Goethe, burgundec, klevna, traminec, muškadni silvanec, silvanec na Goethe in dr. Na dolge reznike sorte z velikim in težkim grozdem, kakor: šipon, muškatelec, portugalka, frankinja, vranek, kavčina, svilavka itd.

Na kratke reznike pa sorte s srednjevelikim grozdem in več ali manj debelimi jagodami, kakor: žlahtnina, silvanec in laški rizling na ripario ali solanis.

V višjih južnih legah režemo trs najprej, kjer skopni sneg in se najprej osuši zemlja. Na to režemo v izhodnih in zahodnih legah, ko se je zemlja dovolj osušila, in sicer najprej mlade, potem šele stare nasade.

V enoletnem nasadu obrežemo trsje na 1, dvoletnem na 2, v tretjeletnem pri vzgoji za reznike na dva reznika s 2—3 očesi in pri vzgoji na locen pa le na en ravno stoječi reznik s tremi očesi in v četrtem letu gornja rozga reznika na pollocen in spodnja na en rezervni čep. Pri vzgoji na reznike pa na 2—3 enakomerno razdeljene reznike, kakor jih pač sorta zahteva. V rasti zaostale ali posajene trse obrežemo, kakor se eno- do triletni trsi obrezujejo. Od petega leta naprej režemo, kakor v starih nasadih.

Ameriško trto v matičnjaku obrežemo od prvega leta naprej vsako rozgo na eno oko. S kratko režnjo dosežemo, da nastane tekom let glava, na kateri režemo rozgo za dobavo ključic tik na glavi, dočim po velikosti glave narežemo 2—4 čepe z enim razvitim očesom, ki prej začne gnati in tako pospešimo vegetacijo za razvoj drugih v glavi skritih oces, da se morejo lažje razvijati in rasti v mladice. Drugo leto stare čepe pri režnji odrežemo in iz novih rozg narežemo zopet navedeno število čepov.

### Upad vinske kisline.

J. Blažević.

S trikratnim mešanjem kislih mladih vin iz zdravega grozda z drožmi smo dosegli od l. 1900. dalje na vinarski šoli v Mariboru prav dobre uspehe. Opažalo se je, da se taka vina bolje čistijo in bolje povro.

Vinski letniki 1902 in dalje so precej množine prvovrstne kisline izgubili; akoravno se žal niso delali primerjalni poskusi, se sme trditi, da je pri upadu kisline to mešanje vina uspešno sodelovalo. Droži in druga se nahajajoča živa bitja, kakor razjedne bakterije in biserne kvasnice, so se z vinom zmešale, katerih vpliv se je povečal.

Tabela nam kaže sledeče izpremembe kisline mošta in vina:

Sorta	‰ kislina v moštu 1902.	‰ kislina v vinu 20./9. 1903.	Upad kisline v 11 mesecih	
			‰	‰ prvotne kislina
Beli burgundec — Zavod . . . . .	11:01	6:94	4:07	37
Beli burgundec — Grajski log. . . . .	13:60	7:69	5:91	43
Muškatelc . . . . .	17:34	7:31	10:03	58
Pomešano . . . . .	14:25	7:68	6:57	46

Vina ne kažejo tako velikih razlik, kakor mošti ali z drugimi besedami, čim večja prvotna kislina, tem večji upad kisline opazamo. Mošti iz odličnih letnikov, ki imajo že spočetka malo kisline, kažejo kot vina v splošnem neznatno zmanjšanje kisline, izločijo v glavnem samo vinski kamen, ne kažejo torej nobene ali le nepomenljivo razliko med prvotno in poznejšo množino kisline, da, celo pomnožitev iste. Pri teh vinih moramo pomisliti, da je tudi tukaj nastal upad kisline, toda potom razvoja kislino ustvarjajočih organizmov pa je zopet toliko kisline nanovo nastalo, da je upad zopet nadomeščen ali ga preseže, kakor nam kaže tabela, v kateri so navedena vina, preiskana od bivše deželne kmet. kem. poskusne postaje (ravnatelj Edmund Schmid) v Mariboru.

Sorta	‰ kislina v		Upad v	
	moštu	vinu, dne 20./7. 1903.	‰	‰ prvotne kislina
Traminc . . . . .	5:50	5:81	+ 0:31	—
Šipon . . . . .	8:90	5:63	3:27	36
Zastavica . . . . .	9:30	5:34	3:96	42
Renski rizling — Zavod . . . . .	6:80	5:53	1:27	18
Renski rizling — Grajski log. . . . .	7:30	6:66	0:64	9
Laški rizling . . . . .	6—	6:38	+ 0:38	—

Iz predstojećih števil je razvidno, da morejo vina pri daljšem stiku z drožmi mnogo kisline izgubiti, in da je ta izguba pri vinu iz slabih let večja, kakor pa pri takih iz boljših let. V vinarskih krogih je to komaj znano, je pa za prakso velikega pomena. Po tretjem pretakanju se izboljša okus v toliko, da postane vino pripravna pijača.

Izboljšanje okusa moremo pospešiti skozi večkratno mešanje droži in obležanjem vina na tleh, t. j. s poznim pretakanjem; s tem, da pustimo zajedavce kisline dalj časa z vinom v stiku, omogočimo in podpiramo njih delovanje.

Pri vinih iz dobrih let z malo kisline je mešanje z drožmi nepotrebno. Sorte, kakor traminec, silvanec, žlahtnina ne kaže mešati, ker bi mogoče padla kislina pod ono mejo, pri kateri ostane vino še harmonično, okusno in trpežno.

Razliko glede upada kisline med mešanim in nemešanim vinom, ugotovimo, če postavimo vstrib tri sode z enotnim vinskim moštom za poskus. En sod z naravnim kipenjem brez mešanja drož, drugi sod z dodatkom čistih kvasnic brez mešanja in tretji sod s čistimi kvasnicami prevreto vino in trikratnim mešanjem z drožmi. Pri vsakem pretakanju se naj prejšče količina kisline vina od vsake posode in razlika je dana.

## Belokranjsko vinogradništvo.

Fr. Gombač.

(Dalje.)

Ker so pričeli stari vinogradi povsod že pešati in moramo misliti na redno obnovenje teh, je Dravska banovina l. 1930. odredila, da se sestavijo trtni sortimenti za razne vinogradske okoliše vse banovine z ozirom na razne lege, zemlje, podnebja in glede na vinsko-trgovske razmere dotičnega kraja.

To nalogo je banska uprava poverila raznim vinogradniškim strokovnjakom, dobrim poznavalcem vinogradniških razmer v dodeljenih jim srezih. S tem namenom sta bila meni dodeljena krški okraj ter Bela Krajina.

Dočim je za krški okraj predvidena pridelava več rdečega kot belega vina v razmerju 70:30%, je veljalo še po vojni za Belo Krajino načelo pridelave več belega kakor rdečega vina, in sicer v razmerju okrog 70:30%. Novejše izkušnje pa kažejo, da moramo v Beli Krajini izpremeniti prejšnje nazorje, v prid večji pridelavi rdečega vina, in sicer v polovičnem razmerju, t. j. 50:50%, ker rdeče vino doseže tu vsled svoje dobrote in neoporečne stanovitnosti boljše cene od belega, osobito portugalkino vino, bodisi kot samo zase, bodisi mešano z onim modre frankinje.

Z ozirom na to, da vsa Dolenjska z Belo Krajino vred nima pravih pogojev za splošno gojitev finih sortnih vin, oziroma za pridelavo izrazitih sortnih vin, kakor n. pr. na bivšem Štajerskem (mariborsko, ptujsko ormoško, ljutomersko, radgonsko i. dr. okrožje), marveč le posamezno, v splošnem pa le za pridelavo izrazitih srednjih vin, se je moralo upoštevati pri določitvi trtnega sortimenta za bodoče pomnoževanje takih trtnih vrst, ki v posameznih okrajih zanesljivo uspevajo, ki redno in veliko rodijo, katerih zeleni deli in grozdje je precej odporno proti boleznim ter gnilobi in končno katerih sad se more vnovčiti deloma tudi kot namizno grozdje. Zato se je pri tej določitvi zvrzlo vse dosedanje neprikladno, malovredno trsje, ter skrčilo nov sortiment na malo število najpriporočljivejših sort, in sicer:

### Za bela vina:

1. Rdeča kraljevina, 50% ali na vsakih 1000 trt 500 ceplj.; 2. žlahtnina (španjol) bela in rdeča, 30% ali na vsakih 1000 trt 300 ceplj.; 3. Silvanec (navadni ne muškati), 20% ali na vsakih 1000 trt 200 ceplj.; skupaj 100% ali na vsakih 100 trt 1000 ceplj.

**V nadomestilo ene teh vrst, oziroma po lastni vinogradnikovi volji pa še:**

- Veltlinec rdeči, rdečebeli ali zeleni.
- Neuburger, odnosno burgundec beli.
- Slankamenka bela z velikimi grozdi (ne sremska rjava).

Italijanski in nemški rizling (mala graševina) je izločiti zaradi prepozne zoritve in premalega dohodka; istotako traminec.

### Za rdeča ali črna vina:

- Žametna črnina ali kavščina (bl. Kölnler) 50%.
  - Portugalka ali portugizec 30%.
  - Modra frankinja ali frankolovka 20%.
- Portugalka in frankinja dajeta tudi dobro zgodnje namizno grozdje.

**Kot izrecno namizno grozdje bi prišli v Beli Krajini v poštev: Bela in rdeča žlahtnina, muškate-**

lec ter Csabski (čabski) biser in Hamburški črni muškat.

Portugalka uspeva v Belj Krajini prav dobro, zgodaj dozori in da okusno, rubinasto vino kakor redkokokje drugod. Enakih lastnosti je **modra frankinja**, le da zori nekoliko pozneje od portugalka, toda preje od kavščine in je njeno vino temnejše od portugalkinega ter kavščinega.

Grozdje teh treh vrst, prešano skupaj v navedenem razmerju, tvori pa vinski tip prvovrstne dolenjske, ozir. belokranjske črnine. (Dalje prih.)

### Društvene vesti.

**Zahteve vinogradnikov iz Ljutomera.** Vinarska podružnica v Ljutomeru je na svojem shodu 6. januarja t. l. sprejela spomenico, ki je bila odposlana merodajnim činiteljem. Nje vsebina je nakratko sledeča: Uvoz vina v našo državo naj se čim bolj otežkoči; izvoz vina v tujino naj se pa pospešuje z vsemi sredstvi; sklenejo naj se ugodne mednarodne trgovske pogodbe v to svrhu. — Domači konsum vina je dvigniti; dovolijo naj se vinotoči pod vejo ne samo v vinogradih, temveč tudi v bivališčih producentov. V Savski banovini je dovoljeno vinogradnikom točiti lastni pridelek 20 dni v letu popolnoma takse prosto; to naj se uvede tudi v naši banovini. — Kontrola gostilničarjev naj se strogo izvršuje po kletarskih nadzornikih (zlasti v Prekmurju). Dobiček gostilničarjev naj bo kvečjemu 25%. — Zemljarina za vinograde naj se zniža. — Viničarska uredba bivše marib. oblast. skupščine naj se primerno popravi, da ne bo vinogradnikom v škodo. Tudi v ostalem naj se ta uredba času primerno uredi. — Za napravo likerjev in v lekarnah naj se uporablja samo alkohol, destilirani iz vina. — Uvede naj se samo uporaba vinskega in sadnega kisa; uporaba raznih esenc naj se prepove. — Pri prodaji zbirčnega vina in vina od preužitkarjev naj plača drž. trošarino kupec.

**Glavni odbor Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru** je imel dne 9. januarja 1932. svojo IV. sejo, na katero so bili povabljeni tudi narodni poslanci iz vinorodnih srezov, da slišijo težnje in želje vinogradnikov. Seja je bila dobro obiskana, izostali so le nekateri, ki so bili poslovno zadržani.

Predsednik narodni poslanec Petovar je poročal o vinarski konferenci, ki je bila dne 19. II. 1931. v kmetijskem ministrstvu zaradi reševanja vinske krize in o seji, ki je bila v finančnem ministrstvu dne 29. XII. 1931. zaradi skupnega davka na poslovni promet. Glasom teh poročil bo trošarina na vino maksimirana z 1.50 Din pri I (državna, banovinska in občinska trošarina), skupni davek na poslovni promet pa bo znašal 10 para od litra. Trošarina pa bi se naj pobirala, ko bo vino, namenjeno za maloprodajo, dano na pipo. Nadalje je poročal, da namerava finančno ministrstvo postaviti vinske kleti vseh vinogradnikov pod finančno kontrolo, ker se baže zatrosarini v vsej državi vina le 1.000.000 hl, dočim znaša produkcija 3.500.000 do 4.500.000 hl vina na leto.

Na seji glavnega odbora Vin. dr. so vsestransko in temeljito pretresali trošarinske zadeve. Vinogradniki pozdravljajo odločitev finančnega ministra glede menjave načina pobiranja trošarine, so pa odločno proti diferenciaciji trošarine po kakovosti vina, ker bi s tem bilo zadeto naše kakovostno vinogradištvo in bi se pospeševal konsum najcenejših vin od drugod. Namero, da bi zadruge plačevale za 50% manje trošarine nego drugi, se je odklonilo, ker zadrugištva v pravem zmislu te besede še nimamo. Pač pa pozdravljajo vinogradniki predlog kr. banske uprave, da se naj polovica državne in banovinske trošarine na vino uporabi za pospeševanje vinarskega zadrugištva, ker bi edino z izdatnimi podporami mogli spraviti zadrugištvo naprej.

So nekateri kraji v banovini, ki zagovarjajo izabelo. O tem vprašanju se je mnogo razpravljalo in je bil storjen sklep, da izabela od ostalih samorodnic ne sme biti izvzeta in ne sme v promet ravnotako kakor noben drug direktor. Le v Celjskem in Slovenjgraškem srezu bi se moglo molče trpeti izabeline vinotoče.

Glede davka na šmarnico je glavni odbor sklenil priporočati, da se isti zaenkrat ne zviša nad 10 par od trsa.

Rešitev vprašanja glede splošne kontrole privatnih vinskih kleti se je stavilo z dnevnega reda in odložilo sklepanje na poznejši čas, ker so se naziranja navzočih preveč križala. Vsekakor nastane vprašanje, bi-li korist nadkrižjevala zvišano režijo za finančno kontrolo.

Končno je bilo sklenjeno sledeče:

1. VI. občni zbor Vinarskega društva za Dravsko banovino bo dne 7. maja 1932. popoldne v dvorani Narodnega doma v Ptuj;

2. III. vinarski kongres bo dne 8. maja 1932. dopoldne istotam;

3. II. banovinska vinska razstava, združena z vinskim sejmom, bo otvorjena dne 8. maja 1932. dopoldne v Društvenem domu v Ptuj in bo trajala 8., 9. in 10. maja 1932.;

4. 9. maja 1932. bodo poučni izleti v slikovite Haloze.

—k.

**Nova vinarska podružnica v Dolnji Lendavi.** Tukaj se je dne 13. dec. l. l. ustanovila vinarska podružnica. Posestniki, ki posedujejo v lepih dolnjelendavskih goricaх svoje vinograde, dosedaj niso imeli svoje organizacije, čeravno so jo tu na skrajnem koncu države tako močno pogrešali. Vseh vinogradov v dolnjelendavskih goricaх je nad 800 ha, ki so sedaj last kmetov. — Na občnem zboru je bilo navzočih nad 200 vinogradnikov, dalje kletarski nadzornik v p. Zabavnik, narodni poslanec Hajdinjak in drugi strokovnjaki. — Izvoljeni so bili: za predsednika Stanislav Trojok, za podpredsednika Levašič in Žardin, za tajnika Štefan Magdič, za blagajnika Matija Varga ter 14 odbornikov. Pristopilo je takoj 60 članov. — Na prvi odborovi seji, dne 7. januarja t. l. se je sklenilo prirediti **vinsko razstavo in vinski sejm v Dolnji Lendavi**, dne 8. maja t. l. — Razpravljalo se je tudi o vinotočih, o vinski trošarini itd. — Opomba: Za znižanje trošarine na vino se Vinarsko društvo bori že leta. Verjetno je, da bo znižana v najkrajšem času. Glede zamenjave vina za poljske pridelke, opozarjamo na zadevni članek v „Kmetovalcu“ št. 21. od 15. nov. 1931., stran 335., glasom katerega je zamenjava mogoča brez plačanja banovinske trošarine. — Uredništvo.

**Vinarska podružnica v Ormožu** je imela 7. januarja t. l. svoj občni zbor; navzočih je bilo 16 članov in sreski kmet, ref. Žnidarič iz Ljutomera. Predsednik Petovar je poročal o splošnem položaju vinarstva, o organizatoričnem delovanju društva ter o administrativnih preuredbah, ki so v prid vinarstva na vidiku. Tajnik je poročal o delovanju podružnice v minulem letu, blagajnik pa o premoženjskem stanju. Za tekoče poslovno leto se je izvolil stari odbor. Na zboru je podružnica razdelila umetniško izdelane diplome razstavljalcem vina na I. banovinski vinski razstavi, ki je bila maja 1931. v Mariboru. Kmet, ref. Žnidarič je poročal o ukrepih, ki jih je pokrenila podružnica v Ljutomeru glede plačevanja mezd delavcem in viničarjem, izplačevanju nagrad, o izvajanju kontrole nad vinom, o zabrani vin iz tujine in sličnem. — Koncem I. 1931. je štela podružnica 94 članov. Kot nadaljevanje občnega zbora je sklicala za 27. april 1931. izredni občni zbor. V spomladi je priredila v Ivanjkovcih v dveh presledkih izredno dobro posečani tečaj za suho cepljenje trt, ki je v vsakem oziru prav dobro uspel. Tečaj, za katerega je prispevala kr. banska uprava v Ljubljani 3050 Din, sta praktično in teoretično vodila sreska kmet, ref. Zupanc Josip in

Znidarič Jakob. Premoženje podružnice znaša po odbitku lanskih stroškov od 2694 Din še 2396.70 Din. — Tajnik: Pevec I. r.

### Razno.

Vinska razstava z vinskim sejmom je bila v dneh 31. januarja, 1. in 2. februarja v Konjicah za srez Konjice in v Dramljah za severovzhodni del celjskega sreza. Obe razstavi sta bili prav lično organizirani. Na razpolago za pokušnjo in nakup so bile sorte: beli burgundec, rulandec, modri burgundec, silvanec, traminec, laški rizling, muškatelec, muškati silvanec, šipon, portugalka, modra frankinja ter razna mešana bela in rdeča vina v pretežni množini letnik 1931. Glasom kataloga je razstavilo vino v Konjicah kakih 40 vinogradnikov nad 80 vzorcev vina; približno isto razmerje je bilo v Dramljah. Cene vinu so se gibale v Konjicah od 2.50 do 7 Din l, v Dramljah pa od 3 do 5 Din l. Seveda bi bil vsak producent voljan, pri navedenih cenah še kaj malega popustiti. Kakih 20% je bilo ponujenega rdečega in 80% belega vina. V splošno so vina glede kakovosti odgovarjala. Z večjo množino kisline so se odlikovala le vina od prezgodnje trgatve. Moralni uspeh je bil dosežen kakor v Konjicah tako tudi v Dramljah, vinska kupčija pa se bo sedaj gotovo razvila bolje, kakor če teh prirediteljev ne bi bilo. Da so prireditve uspele, je zasluga sreskega kmetijskega referenta Nemca v Konjicah in znanega narodno-gospodarskega delavca Drogenika v Št. Juriju ob j. ž. Na obeh prireditvah je razstavil vinarsko in sadjarsko orodje J. Videmšek iz Maribora. Pozornost je vzbujal novi razpršilnik, izdelek „Kovine“ v Mariboru, ki bo menda bolj ugajal sadjarjem kakor vinogradnikom, ker je pretežek. k.

**Izvoz dalmatinskega in banaškega vina na Češkoslovaško.** V zadnjem času so nakupile nekatere češkoslovaške vinske tvrdke precejšnje količine vina v Kaštelu. Cena od Din 225—250 za hl. Tudi v Vršču je trgovina živahna. Cene so nekoliko porasle.

**Baker** je zopet v ceni padel; tako nizke cene ta ruda še ni imela.

### Meteorološka opazovanja.

Važnejši podatki meteorološke postaje ban. vin. in sadj. šole V Mariboru.

#### Januar 1932.

I. **Temperatura** v °C: povprečno —0.2, najvišja 19.4 (30.), najnižja —9.9 (2.); število hladnih dni (minimum pod 0°) 17, mrzlih dni (maksimum pod 0°) 11.

II. **Solnčnost:** 78.2 ur, povprečno na dan 2.5 ur, največ dne 30, 8.5 ur.

III. **Oblačnost** (od 0—10): povprečno 6.7; število vedrih dni (povprečno pod 2.0) 7, oblačnih dni (povprečno pod 8.0) 18.

IV. **Padavine** kot voda v mm: 28.2, največ 17.7 (8.); število dni z dežjem 2, s snegom 1, s slano 1, z meglo 7.

Šiftar.

## ZIVINOREJA IN MLEKARSTVO

### Živalske kužne bolezni.

Ždr. Hugon Turk.

(Dalje.)

#### III. Odredbe pri posameznih boleznih.

##### 1. Slinavka in parkljevka.

Če se prikaže ta bolezen ali obstoji **utemeljen** sum za njen obstoj, nastopi za prizadete dolžnost prijave (čl. 34. zakona), ki se mora vedno izvršiti **nemudoma in najkrajšim** potom.

Prepovedano je rabiti, prodajati, podarjevati in predelovati nekuhano **mleko** iz zakuženih hlevov. Dokler traja kužna bolezen in nevarnost po njej, se smejo odrediti posebni varnostni ukrepi glede poslovanja mlekarских zadržug in naprav, pa tudi glede prometa z izdelki in odpadki od mleka iz takih mlekar (čl. 49. zak.). V nobenem primeru se ne sme dovoliti, da se uporablja, prodaja, podarja ali predeluje nekuhano mleko iz zakuženih hlevov in dvorcev. — Prepoveduje se odnašanje mleka, mlečnih izdelkov in odpadkov iz zakuženih krajev (tč. 7. pravilnika).

**Zakol** bolnih živali zaradi porabe njih mesa za javni použitek dovoli pristojni veterinar (čl. 49. zak.). — Zakol zdravih in tudi bolnih živali v zakuženem okolišu, zaradi uporabe njih mesa za potrošnjo dovoljuje upravno oblastvo (glavarstvo) na predlog veterinarja (tč. 7. praviln.). — **Kože** poginulih ali zaklanih bolnih živali, se razkužijo na mestu, kjer se je odrla koža od živali.

Če se bolezen znatno razširi, se uradno proglasi zakužen okoliš, v katerem je prepovedana vsa trgovina s parkljarji, kopitarji, perutnino in s stvarmi, ki utegnejo biti nosilci kali bolezni. Upravno oblastvo sme izjemoma izdati dovoljenja za prodajo kopitarjev, kakortudi zdravih in nesumnih parkljarjev v območju tega okoliša. V živ. pot. listih se mora pristaviti opomba: „Za krajevni promet“. — Pravtako se sme dovoliti izjema glede prometa z jajci in z zaklano ter oskubljeno perutnino.

Za uporabljanje sumne in bolne živali za delo v okuženem okolišu, izdaja izjemoma dovoljenja upravno oblastvo (glavarstvo); istotako glede skupne paše, odgona iz paše in uporabe pašnikov. V zakuženih krajih je prepovedano skupno **napajanje** živine; napajati se morajo živali z vodo, ki se prinaša v dvorce in staje.

Dokler je kak dvorec zakužen, je prepovedano odstranjevanje **gnoja** iz njega. V takih dvorcih se zbirajo gnojila na primernem mestu in se polijejo s sveže napravljenim apnenim beležem (tč. 7. praviln.).

V zakuženih hlevih morajo biti potrebna sredstva za očiščenje in razkužitev rok in obutev tistih oseb, ki oskrbujejo živino (tč. 8. praviln.). — **Bolezen se prenese prav lahko na človeka.**

**Ciganom-klatežem**, ki se zatečejo v zakuženem okolišu, se ne sme dovoliti odhoda iz območja tega okoliša (tč. 12. praviln.).

Iz območja zakuženega okoliša je prepovedano odpremljati **parkljarje**, **perutnino** in vse predmete, ki utegnejo biti nosilci kužnih kali te bolezni (seno, slama, kože, volna, gnoj, itd.) (tč. 13. praviln.).

**Vozni promet** med zakuženimi in nezakuženimi kraji se sme dovoliti le v primerih skrajne potrebe, toda samo s konji in pod pogojem, da se konjska kopita in obroči koles dobro razkužijo, osebe pa, ki spremljajo vozove, morajo razkužiti roke in obutev, če so bos, tudi noge, preden zapuste okuženi kraj (tč. 14. praviln.). — Prepovedano je voziti z volovsko vprego skozi območje zakuženega okoliša; prevoz s konjsko vprego pa je dovoljen samo na potih in javnih cestah, vendar le brez zadržavanja v krajih zakuž. okoliša; pri izhodu iz tega okoliša, se morajo konjska kopita in obroči koles dobro razkužiti, tako tudi obutev in roke ter bose noge spremljevalcev (tč. 15. praviln.).

Trgovcem z živino, mesarjem, strojarjem, ciganom-klatežem in tudi vsem drugim osebam, ki krošnjarijo, se prepove prihod in prehod skozi območje zakuženega okoliša (tč. 16. praviln.).

Svobodna trgovina, kakortudi živinski sejmi in trženje z vsemi vrstami govede, se lahko prepove tudi v vseh tistih srezih, ki meje na zakuženi srez in pa tudi v mestih, ki so v območju zakuženih in ogroženih okrajev (tč. 19. praviln.).

Prepovedano je gnati živino iz ogroženih in zaradi tega zaprtih okrajev in mest na sejme in trge, ki so v sosednjih nezaprtih in neogroženih okrajih in mestih (tč. 20. praviln.).

Prodajanje kopitarjev, parkljarjev in perttine je v **ogroženem** okolišu vezano na posebna **dovoljenja banske uprave**, katera izdaja le-te izjemoma in ob potrebnih varnostnih ukrepih (tč. 21. praviln.).

V krajih in predelih, ki so zaradi te bolezni zaprti, („zakuženi okoliš“), potem v krajih in predelih, ki so ogroženi, se z omejitvami prometa ne sme ovirati prehranjevanje živali in opravljanje najpotrebnejših gospodarskih poslov (čl. 50. zakona).

Dokler traja slinavka in parkljevka, se morajo cigani-klateži prisiliti, da bivajo na kraju, ki se jim odredi (čl. 51. zakona).

## Vzreja mladičev kunccev.

Franc Mejač.

Bliža se čas, ko kuncerejec po zimskem počitku svojih živalc zopet prične z vzrejevanjem mladičev. Zato ne bo odveč, če v naslednjem izpregovorimo nekaj besed o tej stvari. Seveda veljajo te besede predvsem rejcem - začetnikom, škodovalo pa to tudi ne bo izkušenim rejcem, ki bodo pri čitanju njim poznanih stvari ojačili svoj pogum in veselje za svoje udejstvovanje.

Vzrejo mladičev moremo razdeliti na tri glavne časovne dobe:

1. od rojstva do odstavitve,
2. od odstavitve do spolne zrelosti,
3. do popolnega razvitka.

Takoj, ko je samica skotila in vidi rejec v kotu kletke znani kupček volne, pod katerim mrgolijo mladiči, postane rejec seveda radoveden. Samico, ako morda ni prav izredno krotka, vzame iz hlevčka, nato pa previdno odkrije gnezdo, vzame mladiče enega za drugim vun, jih prešteje, obenem pa izloči mrtve in slabotne mladiče. Ako želi rejec res imeti veselje nad mladiči, pusti v gnezdu le največ šest najbolj razvitih mladičev.

Te mladiče položi lepo nazaj v gnezdo in jih pokrije. V naslednjih dneh mora rejec posebno paziti na hrano matere; predvsem je priporočati sočno krmo, na pr. regrat, trpotec ali travniška zelišča. Zeljnate rastline (zelje, ohrov), dalje repa in podobno naj se ta čas opuste, ker vsebujejo preveč vode in je nevarnost, da mladiči gnezdo preveč pomočijo. Rejec mora pri tem gledati na to, da je v hrani čim več izpremembe. Poleg tega mora imeti samica na razpolago vedno tudi žito, ali temu enakovredno krmilo. Priporočljivi so tudi kuhani krompirjevi olupki z dodatkom otrobov, zdrobljene koruze, ječmena itd.

V tretjem ali četrtem tednu prično mladiči zupščati gnezdo in pomalem jesti. Rejec mora sedaj

posebno paziti na največjo snago in pokladati le najboljše zeleno krmo z dodatkom nekoliko sena. Po enem mesecu jedo mladiči že vse. — Pred osmimi tedni naj se mladiči nikar ne odstavljajo; mladiče, ki so nam pa posebno pri srcu, pustimo tudi 10 do 12 tednov pri materi.

Za odstavitev mladičev imamo dva načina. Ali vzamemo v različnih dneh enega mladiča za drugim od zajke, to je polagoma, ali pa odstranimo iz kletke samo mater. V zadnjem primeru denemo zajko še nekaj časa vsak drugi dan k mladičem, da posesajo mleko.

V obeh primerih preprečimo s tem, da bi zajka zaradi nabranega mleka obolela.

V drugi časovni dobi, ko so mladiči postali neodvisni od matere, je treba kmalu ločiti mladiče po spolu in to vsaj od tretjega meseca dalje. Mladiče, katere mislimo vzgojiti kot plemenske živali bodisi za lastno rejo, bodisi za prodajo, postavimo čim prej vsakega v posebno kletko. To velja predvsem za samce, medtem ko moremo imeti samice še dalj časa skupaj v eni kletki. Samci, ki so določeni za pleme, naj se takoj strogo ločijo od vseh drugih kunccev, ker se razvijajo najbolje le tedaj, če drugih kunccev, naj si bo samcev ali samic, ne morejo niti vohati, niti videti. Vse ostale živali, ki so namenjene za kuhinjo, pa lahko še nadalje ostanejo skupaj.

S 6 meseci dosežejo mladi kunci praviloma več kakor  $\frac{3}{4}$  svoje bodoče velikosti. Živali, ki so namenjene za zakol, v tem času že lahko pričnemo pitati, to je, postavimo jih v ožje in manjše prostore, da se ne morejo toliko gibati, dajemo jim malo zelene krme, zato pa več sena in kuhanih krompirjevih olupkov z ovsem, ječmenom, pšenico ali koruzo. V kratkem času (2 do 4 tednih) je tak kunc zrel za zakol.

Od živali, ki smo jih obdržali za pleme, samce enakomerno močno dalje krmimo, pri samicah pa je treba približno s 7 mesecem nekoliko prenehati z dobro krmo, sicer postanejo prekmalu vroče. Z 8 meseci, pri velikih pasmah z 9—10 meseci, so mladi kunci popolnoma dorasli in se morejo plemeniti.

## Delovanje perutninarskega odseka za rejo štajerske kokoši na Teharjih.

Jos. Gosak.

Kakor drugod, je vladala tudi pri nas v kokošereji zaspanost in brezbržnost, ker se v občini našim kmetom zdi dosti premalenkostno, da bi tudi na rejo perutnine polagali pomen. Toda 7 rodovitnih let z dobro gospodarsko konjunkturo je minulo in danes so veseli gospodarji in gospodinje, da pride v hišo dinar, ki so ga zaslužile kokoši.

Naš okoliš, ki je že pred 30. leti prednjačil v perutninarstvu, je bil vsled pomanjkanja organizacije zopet prav na slabem. Kmetsko dvorišče je kazalo sliko pisane mešanice, zanemarjene in degenerirane.

V vsem celjskem srezu jih ni bilo ducat, ki bi bili imeli vsaj enotno pasmo.

Po zaslugi živinorejskega nadzornika M. Zupanca smo pred 8. leti dobili prve plemenske štajerske peteline in tudi prva valilna jajca za nasad.

Nekaj razumnih kmetovalcev se je takoj z vso skrbjo oprijelo reje štajerske kokoši in naše število je kmalu prav lepo naraslo. Vzbuditi je bilo treba najprej zanimanje, gospodarski ponos do čiste reje in zavest, da se zamore tudi v kokošereji kaj doseči.

Sčasoma smo izčistili razne bastarde ter postavili načelo o osveženju krvi; vsako leto smo o petelinjih sejmihi — kajti naše blago je začelo iti v denar — izmenjavali peteline ter učili gospodinje spoznavati lepo plemensko blago.

Danes lahko trdimo, da pozna pretežni del naših rejcev vse glavne pasemske znake, da razume, kaj se pravi odbirati za lepo domačo rejo.

V teh letih smo odmenili ali odprodali na tisoče plemenskih jajc ter razposlali po vsej Dravski banovini na stotine kokoši in petelinov. Ne pretiram, ako trdim, da so naši rejci skupili samo na plemenskem materialu 50.000 Din. Kolikšen pa je donos na jajcih in lažjem razpečavanju klavnega materiala!

V pretekli jeseni smo nabavili vsem rejcem sveže peteline najodličnejših nesnic. Ni pa bil to morda zunanji pritisk, ampak želja po osveženju je izšla od rejcev samih.

Upamo, da smo tako zagotovili prihodnjemu kokošjemu zarodu najboljše lastnosti.

Naše stremljenje je, da dosežemo čim najprej celjski standard rjave, srednje težke štajerske kokoši.

Tudi z rejo kapunov se je pričelo, vendar še stvar nima pravega razmaha, čemur je krivo pomanjkanje organizirane prodaje klavne perutnine v večjem obsegu. Z obnovljeno rejo nekdanj tako slovečih štajerskih kapunov, bi se odprl velikemu delu naše banovine prav izdaten vir dohodkov. Treba bi bilo postaviti za praznike par stotin lepo rejenih kapunov v naša in tuja tržišča po zmerni ceni in stvar bi bila pridobljena. Vse kaže, da bo tudi to vprašanje rešilo združništvo, za kar pa je danes pri nas še malo razumevanja.

Večina teharskih rejcev je prejela na razstavah nagrade in diplome, kar je dalo mnogo pobud k intenzivnejšemu delu.

### Razno.

**Ustanovitev živinorejskega odseka v Šoštanju.** Po dolgih poizkusih se je vendarle ustanovil živinorejski odsek podružnice Kmetijske družbe. Odsek ima v načrtu selekcijo domače marijadvorske pasme ter je pričel takoj z delom. Odbor sestoji iz gg.: predsednik Ant. Novak, tajnik I. Košan in odborniki Lovič Ivan, Skruba Mihael, Terče Fortunat, Plaskan Fr., Šarc Fr. in Deberšek Baltezar. Odsek bo skrbel za plemenjake ter bo vpeljal tudi kontrolno molžo.

**Izvoz živine v Italijo.** Kmetijsko ministrstvo je uredilo sporazumno z italijanskimi oblastmi promet z živino iz naše države v Italijo in obratno preko obmejnih postaj Boh. Bistrica in Podbrdo. Dogovorjeno je, da bomo lahko živino izvažali samo ob četrtkih, interesenti pa morajo vsaj 24 ur prej pošiljko živine prijaviti ital. carinarnici v Podbrdo.

**Zasilno valjenje s puro.** Za valjenje vzamemo starejšo puro, ki ni še začela nesti. Puro postavimo na razgreta porcelanasta jajca in jo pokrijemo s košaro, tako da ne more vstati. Vsak dan jo vzamemo iz gnezda in jo krmimo. Ako gre pura sama nazaj v gnezdo, je čas za zamenjavo porcelanastih jajc s pravimi. Tedaj podložimo 20 do 25 kokošjih, ali pa primerno število račjih, gosjih ali drugih jajc. Pri težkih purah je priporočljivo, da pustimo med kokošjimi jajci par porcelanastih, da ne bi žival zmečkala s svojo težo jajc. —

Krmi, s katero hranimo koklje, dodamo od časa do časa malo ribjega olja in korenja. Tudi mleka in zelene krme ne smemo pozabiti. Razkuževanju hleva, aparatov in drugih priborov moramo posvečati največjo pažnjo. KČ.

**Nov Seleksijski odsek za perutninarstvo Kmetijske družbe v Št. Ilju v Slov. gor.** 1. februarja t. l. se je ustanovil v Št. Ilju pri kmet. podružnici poseben perutninarski odsek, ki šteje že sedaj nad 35 članov-rejcev teh prekoristnih živali. Odbor je sestavljen iz gg.: preds. Rud. Ferenčak, major v pok., podpreds. Marija Šiligoj, tajnica Fani Ferenčak, blagajnik Rajko Avgustinčič, odborniki Thaler, Marija Kraner, Gustav Gutstein, Fr. Lilek in Viljem Eberle.

## GOZDARSTVO

### Duglazija (Pseudotsuga Douglasii).

Saša Starč.

Duglazijo nazivljajo večkrat ameriško smreko oziroma jelko, kar je oboje pogrešeno, ker ni ne smreka in ne jelka.

Poleg gladkega bora (*Pinus strobus*) ni v Evropi nobena tujerodna vrsta igličastega drevja s tako dobrim uspehom razširjena kakor duglazija. Njena prava domovina je Severna Amerika, kjer se nahaja še vedno v strujenih pragozdih po državah Washington, Oregon in Pacific, na obali Kalifornije in Britske Kolumbije. To velikansko ploskev, ki meri okoli 800.000 km<sup>2</sup>, delijo gorovja, imenovana Cascade-Sisiya in Kalifornsko obalno gorovje, v dva dela, ki imata vsak povsem različno podnebje.

Zaradi različnega podnebja in višinskih razlik so nastale v imenovanih predelih Severne Amerike razne nove vrste igličastega drevja, osobito duglazije. Tu so pozebe proste dobe po 300 dni, po 30 dni, pa tudi le po par dni na leto, kar zelo vpliva na rast in obliko drevja, pa tudi na kakovost lesa.

Zaradi prilagoditve tako različnim podnebnim prilikam je nastalo do 300 različkov duglazije, ki se razlikujejo v rasti, kakovosti lesa, barvi in dolgosti iglic, velikosti storžev, barvi lubja, občutljivosti glede pozebe in dr.

V krajih, ki izkazujejo malo padavin, n. pr. v San Francisco, Arizoniji in na višinah Nove Meksike je lubje svetlo in zabuhlo, storži iz okolice Vaucouvera so skoraj še enkrat večji kot drugje. Sicer so storži po raznih krajih tudi zelo različne barve od svetlozelene do škrlatno rdeče (v raznih odtenkih). Pravtako je različno tudi semenje, ki se zelo loči po velikosti, barvi in obliki, kar je znak mnogovrstnosti duglazij.

Kot spremljevalci duglazije nastopajo še razni drugi iglavci, n. pr. tuje, tsuge in jelke. Ob obali Kalifornije do Alaske raste zlasti tudi pri nas tu in tam udomačena smreka vrste: *Picea sitkaensis*.

Duglazijo je v Evropo prinesel l. 1827. David Douglas, po katerem ima svoje ime. Odkar je bila zasejana v Evropi, so se trudili znanstveniki, da preiščejo in ocenijo njene lastnosti in doženejo, odkod naj bi bilo seme duglazije, da bi iz njega zrastle drevje kar najbolj uspevalo in se prilegalo našim srednjeevropskim podnebnim prilikam.

Po vsej Evropi, osobito pa v Nemčiji in Angliji, so stari sestoji duglazije. Primerna je za nižinske kraje, kjer krasno uspeva že 130 m visoko nad morjem, raste pa tudi v višinskih legah, n. pr. na Badenskem 950—980 m nad morjem, v avstrijskih Alpah se spenja do 1400 m, v južni Tirolski pa dobro uspeva celo v višinah do 1500 m. Pri nas je duglazija znana na Pohorju, v okolici Ptuja, v kranjskem in novomeškem okolišu, ter več ali manj tudi po vseh drugih predelih Dravske banovine. Nahaja se v večjih ali manjših, starejših in mlajših nasadih. Vsa strokovna in znanstvena poročila jo opisujejo kot drevesno vrsto, ki ji je v naših krajih usojena še lepa bodočnost. Pripomniti pa je treba resnici na ljubo, da ni prikladna za vse vrste tal in vse lege. Poskusi ž njo dokazujejo, da je treba upoštevati življenske prilike, ki jih je imela v svoji domovini. Neuspehi, ki so se pokazali glede rasti drevja in kakovosti lesa, so nastali največ zaradi tega, ker so vzgajali duglazijo, ne da bi bili pazili, odkod je seme.

Pri tej priliki je treba poudariti, da obstojata dve glavni vrsti duglazije, in sicer zelena in modra, ki jo imenujejo tudi obrežno ali Kolorado-duglazijo.

Modra duglazija je po svojih lastnostih povsem različna od zelene. Modra duglazija raste počasneje kakor zelena, vendar se glede nagle rasti naša smreka ne more primerjati ž njo. Ker je njena domovina v gorovju pokrajin Montana, Idaho in Kolorado, je povsem neobčutljiva proti pozebi, brez kvare prenaša —25° C, da celo —35° C. Zaradi te lastnosti je priporočljiva za višinske položaje, ter bi jo bilo treba gojiti tod v večjem obsegu. Njena posebnost je, da raste prvih 10—12 let počasi, nakar prične rasti hitreje.

Modra duglazija ima krajše, trde iglice, njih barva je svetlo do temnomodra. Glede kakovosti lesa med modro in zeleno duglazijo ni nikake razlike.

Pri nas je modre duglazije le malo, še največ je po parkih. Ne zraste tako močna, ni tako košate oblike kakor zelena, marveč raste bolj stožčasto.

Nekako v sredi med modro in zeleno duglazijo moremo še uvrstiti sivo duglazijo.

Ta vrsta raste v Britski Kolumbiji v višinah 1360 m nad morjem, kjer je rast še vedno zelo hitra in dosežejo drevesa ogromne dimenzije. Proti pozebi je zelo odporna ter so jo zato v velikem obsegu sadili v severnih deželah (n. pr. v Livlandiji), kjer se je izborna obnesla. Priporočati jo je za zasajanje v visokih legah. Les je rumenkaste barve, toda bolj mehak in žilav kot od modre in zelene vrste. Cenijo ga posebno za tla po sobah.

Druga glavna vrsta je zelena duglazija. Ta je bila prva, ki so jo prinesli iz Oregona v Evropo in jo tod razširili. Ker je v svoji domovini zelo hitre rasti in ima zelo dober les, so tudi pri nas pričakovali od nje vse mogoče in nemogoče.

Res je kakovost lesa te vrste iz omenjenih krajev najboljša. Ker pa so jo kesneje našli po vseh nam že znanih krajih, so sejali njeno semenje v Evropi, ne da bi bili gledali na to, odkod je, pa so strokovnjaki nenadoma bili pred zagonetko, zakaj imajo v Evropi vzgojene duglazije toliko in tako različnih lastnosti. Nejasnost je prestala, čim so spoznali, da je več vrst duglazije in veliko različkov, in da je razlika glede lastnosti odvisna od kraja, oziroma lege, kjer je bilo seme nabrano.

Spoznalo se je, da duglazija iz Britske Kolumbije, takozvana obrežna duglazija, ni priporočljiva za evropsko podnebje.

Vsi naši evropski nasadi zelene duglazije pa so bili vzgojeni iz semena, ki je došlo k nam iz nižinskih gozdov Britske Kolumbije, kjer so ga pridobivali v velikih množinah, ter ga od tamkaj izvažali v Evropo, kamor ga izvažajo tudi še danes.

Duglazija tega izvora uspeva le v zelo milem podnebju, kjer je obilo padavin in torej nikakor ni sposobna za naše kraje in razmere. Povečini ne prenese naše zime, ker rada pozebe. Razen tega trpi zaradi zelo bujne rasti po snežnih polomih, kar opažamo tudi pri nas. Tudi kakovost lesa zaostaja za kakovostjo lesa dreves, ki so zrasla drugod.

(Dalje prih.)

## ZADRUŽNIŠTVO

### Zadružno vnovčevanje živine.

Dr. Vlado Valenčič.

Težave, ki jih ima kmet pri prodaji svojih pridelkov, so vzrok, da vedno išče pota, kako bi si pomagal. V zadrukah je našel uspešno sredstvo samopomoči, zato je to sredstvo uporabil in ga skuša uporabljati zlasti v zadnjem času pri vnovčevanju kmetijskih pridelkov. Tako je prišlo zadružništvo tudi na polje živinskega vnovčevanja.

Za slovenskega kmeta je živina eden izmed glavnih virov njegovih dohodkov. Od dobre prodaje živine je odvisno vse njegovo gospodarstvo. To se čuti prav posebno sedaj, ko so cene živini tako silno padle in ko so težave pri vnovčevanju tudi iz drugih razlogov, n. pr. vsled zmanjšane izvoza, zelo narasle.

Živinorejci v raznih državah, ki se imajo pri vnovčevanju živine boriti s podobnimi težavami kakor naši kmetje, so si že začeli ustvarjati zadružno vnovčevalno organizacijo. Je ta organizacija, z izjemo Danske, šele v početkih, lahko bi rekli, da so to šele prvi poizkusi na tem polju. V dveh državah, in sicer v Nemčiji ter na Češkoslovaškem, so začeli z organizacijo po širokopoteznem načrtu. V Nemčiji je sicer zadružno živinsko vnovčevanje starejše, vendar pa je ta organizacija bila šele v zadnjih letih toliko izpopolnjena, da je mogoče govoriti o sistematičnem delu na tem polju. Na Češkoslovaškem pa so živinske vnovčevalnice nastale pomembne šele v zadnjem desetletju.

Mislím, da bo naše kmetovalce zanimalo, kako je organizirano zadružno vnovčevanje drugod in kakšne uspehe je doseglo. Zato bom skušal v naslednjem opisati to organizacijo tako v navedenih dveh državah na Danskem, kakortudi v ostalih, v kolikor je za kmetijstvo posamezne države pomembnejša.

#### Vnovčevanje živine v Nemčiji.

Leto 1928. pomeni mejnik v razvoju nemškega kmetijskega zadružništva. Država je na podlagi „programa za pomoč kmetijstvu“, pričela z velikimi sredstvi podpirati zadružništvo, zlasti prodajno kmetijsko zadružništvo, ter delati na njegovi reorganizaciji. Državna pomoč je kmalu pokazala svoje rezultate. Tudi zadružno vnovčevanje živine je bilo



deležno državne pomoči, in to se zlasti pozna po številu zadržg, ki je od začetka l. 1928. pa do l. 1931. naraslo od 353 na 450. Od prirastka, ki znaša 97 zadržg, pa odpade okrog 80 na leti 1928. in 1929.

Posamezne vnovčevalne zadrage so organizirane v 14 centralnih zadržgah, ki pa imajo svojo centralo v „Državni zadržni vnovčevalnici za živino. Omenjenih 14 zadržnih central ima svoje poslovalnice na 29 glavnih nemških tržiščih za klavno živino. Te centrale skrbijo, da pride na trg čim več živine zadržnim potom.

Od vse živine, ki je pripeljana na trg, odpade na zadrage 20% pri prasičih in teletih ter 10% pri goveji živini. Na več trgih pa znaša zadržni delež pri prodaji znatno več kakor pa 20%, za prasiče znaša v nekaj primerih celo 50%. V južni Nemčiji, kjer je zadržno vnovčevanje živine najbolj razvito, odpade na zadrage od prodanih telet v nekaj primerih celo nad 60%. Leta 1929. je 14 zadržnih central vnovčilo 109.769 glav goveje živine, 238.243 telet, 95.531 ovac in 1.290.811 prasičev, skupno torej 1.734.354 glav živine v skupni vrednosti 295 milijonov mark (okrog 4 milijarde dinarjev).

Številke, ki kažejo uspehe zadržnega vnovčevanja živine v Nemčiji, so prav upoštevanja vredne, posebno z ozirom na to, ker je l. 1929. bila vsa organizacija šele v početku.

Omeniti moram še to, da zadrage ne kupujejo živine od svojih članov za določeno ceno na svoj račun, istotako tudi ne centrale. Nakup in prodaja živine se vrši le v komisiji, s čemer so zadrage brez rizika pri možnem padcu cen, nasprotno pa pride vsako zvišanje cen v dobro kmetovalcu.

Izkupiček, ki ga kmet doseže potom zadržne prodaje, je znatno višji kakor pa v primeru, da živino vnovči potom trgovca. To je čisto razumljivo, saj pri zadržni prodaji odpadejo razni posredovalci in njihov zaslužek.

### Vnovčevanje živine na Češkoslovaškem.

Češkoslovaška živinoreja težko občuti konkurenco, ki ji nastaja vsled velikega uvoza klavne živine iz vzhodno- in južno-evropskih držav, med temi tudi iz Jugoslavije. Vsled tega so začeli kmetovalci, in to zlasti v nemških pokrajinah države, iskati proti inozemski konkurenci odpomoč v zadržnih vnovčevalnicah za živino. L. 1927. je bila ustanovljena glavna zveza za pospeševanje vnovčevanja živine v Pragi, h kateri so pristopile nemške zadržne zveze, nemški kmetijski sveti, razne organizacije živinorejcev in zadrage za vnovčevanje živine. Namen te zveze je, da posreduje pri nakupu plemenske in druge živine in da sodeluje pri zadržnem vnovčevanju živine. Na pobudo te zveze se je začel z vprašanjem vnovčevanja živine baviti tudi „Centrokoooperativ“, to je osrednja organizacija celotnega kmetijskega zadržništva na Češkem. L. 1930. je bila ustanovljena Kmetijska zveza za vnovčevanje živine kot družba z omejeno zavezo. Kot člani ji pripadajo razen Centrokoooperativa še češka in nemška zadržna zveza v Pragi, češki in nemški kmetijski svet v Pragi in zveze živinorejcev. Zveza ima svojo vnovčevalnico na praškem trgu in v Ustju na Labi.

V prvem letu poslovanja zveze je znašal promet 3372 glav goveje živine, 17.790 prasičev, 941 telet in 30 ovac v vrednosti 18.7 mil. Kč (31 mil. Din). Prodaja se vrši pod vodstvom poslovodij potom

lastnih prodajalcev. Klavno živino pa priskrbijo posebni zaupniki, ki jih določijo okrajne in živinorejske zveze. Zaupniki prejmejo za svoje delo poleg povrnjenih stroškov še kot nagrado 10 Kč od glave goveje živine in 3 Kč od prasiča. Vnovčevanje se vrši le v komisiji, odklanja pa se fiksni nakup, tudi se ne sprejema živine od živinskih prekupcev in mesarjev.

Vkljub temu, da je organizacija mlada, ji je vendar uspelo, da se je v nekaterih okrajih dobro utrdila. Začetni uspehi kažejo, da se bo zadržno vnovčevanje na Češkoslovaškem lepo razvijalo ter da bo z njim rešeno vprašanje vnovčevanja živine v korist živinorejca. Da razširi svoj delokrog, namerava Kmetijska zveza odpreti svoje poslovalnice še v Plznu, Karlovih varih in Libercu.

(Dalje prih.)

## GOSPODINJSTVO

### Pravilno sestavljanje jedilnika

S. I. G.

(Dalje.)

Maščobe in oljkovi vodani imajo nalogo skrbeti za ogrevanje človeškega telesa in proizvajati moč za opravljanje dela.

Primerjati bi jih mogli kurivu, s katerim razgrevamo peči in proizvajamo paro, ki goni stroje in prevaža tovore po kopnem in morju.

Vsako kurivo gori le, če mu dovajamo dovolj kisika. Tako proizvajajo tudi maščobe in ogljikovi vodani toploto le tedaj, če se spojijo z vdihanim kisikom. Čim več toplote odda človeško telo in čim težja dela opravlja, tem večja je njegova potreba po hrani, ki tvori toploto in delovno silo. V zimskem času in pri napornem delu nam dišijo mastne, dobro zabeljene jedi, dočim jih poleti pri lahki zaposlitvi navadno odklanjamo.

Če dobiva telo s hrano več maščobe kakor jo potrebuje, se nalaga odvišna mast v raznih delih telesa in tvori zaloge za čas bolezni ali gladovanja. Preobilne zaloge so pa neprijetne, ker telo obremenjujejo in slabijo.

Preveč masti v hrani prebavo ovira, ker jo v želodcu zalije, tako da ne morejo prebavni sokovi do nje. Čeprav proizvajajo maščobe več toplote kakor ogljikovi vodani, uporabljamo slednje v mnogo večji meri, ker so za prebavila lažje sprejemljiva. Ogljikovi vodani (ali skrobne snovi in sladkor) so sestavine največje skupine živil, ki nam jih daje rastlinstvo.

Skrob je za človeško življenje najvažnejši ogljikov vodan. Nahajamo ga skoraj v vseh rastlinskih živilih, zlasti v žitu, krompirju, stročnicah, kostonju in v nekateri zelenjadi. Pri prebavi se izpremeni skrob v sladkor, ker le kot tak more preiti v krvni obtok in s tem do posameznih telesnih delov, ki ga potrebujejo. Sladkor dobi telo z navadnim sladkorjem, s katerim sladimo jedi in pijače, ter se nahaja tudi v mleku, sadju in razni zelenjadi, n. pr. v paradiznikih, melonah.

Tudi iz ogljikovih vodanov tvori telo maščobo, če mu jih dovajamo v večji meri, kakor jih potrebuje. Ljudje, ki nagibajo k debelosti, naj zato ne uživajo

preveč sladkih in močnatih jedi. Maščobe in ogljikovi vodani se morejo medsebojno nadomeščati, vendar je treba zadnjih več kakor maščobe.

Tudi rudninske snovi bi lahko deloma prištevali gradbenim snovem, saj tvorijo zlasti v obliki apnenih in drugih soli, glavno sestavino okostja. Rudninske snovi delimo v kovine in nekovine. Oboje nahajamo v živilih in jih telesu s hrano dovajamo.

Hrano, v kateri prevladujejo nekovine, imenujemo kislinotvorno, in sicer zato, ker tvorijo kisline, če se vežejo ali spajajo s kisikom. Nasprotno rečemo o hrani, v kateri je več kovin, da je lugotvorna, ker dajo kovine, spojene s kisikom, luge ali lužnine. Če se pa spojijo lugi in kisline med seboj, nastanejo povsem nove snovi, ki niso niti lužnate, niti kisle. Pravimo jim soli.

Z ozirom na rudninske snovi je prehrana le takrat pravilna, če se nahajajo v njej vse telesu potrebne rudninske snovi v pravem razmerju. Da služijo rudninske snovi v obliki raznih soli zlasti za zgradbo okostja, smo že omenili. Njih pretežna večina pa je vezana z organskimi spojinami in vrši važne naloge pri raznih življenjskih procesih. Pri zgoznavanju teh spojin, ki se vrši med drugim tudi pri presnavljanju, nastajajo kisline in lužnine, ki jih more telo izločiti potom ledvic le tedaj, če so spojene v soli. Zastajanje nastalih kislin bi prejalislej povzročilo razne motnje in bolezni v človeškem telesu. Da se to ne zgodi, moramo skrbeti, da je v hrani dovolj lužnin, ki se s kislinami vežejo in jih tako napravijo neškodljive.

Zato je potrebno, da poznamo posamezna živila in vemo, v katerih prevladujejo kisline, v katerih lužnine. V pravilno sestavljenem jedilniku morajo prevladovati živila, ki imajo dosti lužnin. V splošnem je na kislinah bogata večina beljakovinske hrane in masti. Sem spadajo meso, jajca, sir, moka in mlevski izdelki, stročnice, orehi, brusnice in raznovrstne maščobe.

Veliko lužnin pa nahajamo v krvi, mleku, kolerabi, krompirju, korenju, redkvi, špinaci, v zelju in ohrovtu, rdeči pesi, čebuli in drobnjaku, v kumarah, paradižnikih, v zelenem stročnem fižolu, v jabolkah, češpljah in gobah. Tudi rjavi (neobeljen) sladkor ima precej lužnin, medtem ko v obeljenem sploh ni rudninskih snovi.

Največ lužnin najdemo torej v živilih, ki nam jih daje rastlinstvo, posebno v zelenjadi. Z nepravilnim postopanjem pri pripravljanju hrane, pa moremo te lužnine zapraviti. Pri kuhanju izluži voda predvsem lužnine, medtem ko ostanejo kisline ohranjene. Če odlijemo vodo, v kateri smo kuhali zelenjad, vržemo najdragocenejšo snov zelenjadi proč in napravimo hrano, ki je po naravi bogata lužnin, kislinotvorno.

Nepravilno torej ravnamo, če zavržemo vodo od špinace, zelja ali ohrovta. Marsikomu je nevšečen oster okus s tako vodo pripravljene zelenjadne prikuhe, ki pa se da s pravilnim postopanjem močno omiliti. Zelenjavo kuhajmo naglo in v odprti posodi, da lahko para uhaja. V tej se namreč nahaja največ ostrodišečih hlapov, ki se na ta način odstranijo iz zelenjadi. Še bolje je, če zelenjad dušimo, to se pravi, mehčamo v pokriti posodi z malim dodatkom vode in masti. Posodo od časa do časa odkrijemo, da izhlapi para z ostrodišečimi snovmi. Iz istega razloga otresimo tudi večkrat pokrov, na katerem se je

zgodila para v vodne kapljice. Tako pripravljena zelenjad ohrani vse rudninske snovi. Tudi ne potrebuje za začimbo toliko kuhinjske soli, kakor ona, ki se ji je voda odlila.

Voda, v kateri se je kuhal krompir, ima posebno veliko lužnin, vsled česar jo večkrat uporabljajo za pranje boljših tkanin. Na taki vodi zakuhamo zakuhe za juhe, ki so iz moke in jajc, torej živil, v katerih je dosti kislin.

Živila, ki jih dajemo presna na mizo, n. pr. kumare ali drugo zdrobljeno in kot solato pripravljeno zelenjad, nastrgamo ali zribamo tik preden postrežemo ž njo, da ohranimo rastlinski sok, ki bi sicer odtekel, če bi stala dolgo časa nastrgana.

### Vprašanja in odgovori.

**Vprašanje 1. Večkrat slišim govoriti o vitaminih in zato prosim, da jih opišete nakratko. (F. P. iz V.)**

**Odgovor:** Vitamini so za zdravje in rast človeka neobhodno potrebni, ter so življenjsko važne snovi, ki izpopolnjujejo vsakdanjo hrano, katero zauživamo. Kadarkoli nastopi pomanjkanje vitaminov pri prehrani, že človek oboli, posebno na želodčnih boleznih. — Dandanes razločujemo več vrst vitaminov, ki jih zaznamujemo z velikimi črkami, kakor: vitamin A, B, C in D. — Vitamin A je silno važen, ker pospešuje predvsem rast bitja in povečuje obenem njega vztrajnost proti okuženju nevarnih kužnih boleznih ter vzdržuje sploh vse življenjske pojave v pravem redu; vitamin B ohranja ves živčni sistem in ga urejuje v pravem teku; vitamin C je proti škorbutni bolezni (proti izpadanju zob in obolenju v ustih) ter ohranja telo pred nevarnim shujšanjem in preprečuje, da ne pride do slabih motenj v krvi in krvnem obtoku itd.; vitamin D je pa protirahitičen, to se pravi, da pospešuje tvorbo kosti, predvsem pri mladih bitjih in urejuje sploh presnovo koristnih rudninskih snovi. — Iz tega sledi, da so vitamini za življenje in zdravje ljudi neobhodno potrebne snovi, ki jih moramo redno v zadostni množini zaužiti. Največ vitaminov nahajamo v pravi domači kmetijski hrani, in sicer posebno v mleku, maslu, kislem zelju in repi, korenju, krompirju, sploh v zelenjavi. Svojčas je obstojala kmetijska hrana ponajveč iz teh hranil in ljudje so bili v vseh ozirih bolj zdravi in krepki, kakor pa dandanes.

Fr. K.

### Navodila za kuhinjo.

**Goriška jota.**  $\frac{1}{2}$  kg zvečer namočenega fižola skuhamo do mehkega in mu primešamo  $\frac{1}{2}$  kg posebej kuhanega kislega zelja. Iz par žlic masti ali olja in moke napravimo rumeno prežganje, ki ga pridenemo zelju in fižolu potem, ko smo ga gladko razmešali. Vse skupaj mora še dobro prevreti nakar zamešamo med joto še  $\frac{1}{4}$  kg sveže kuhanega, zmečkanega ali na kocke zrezanega krompirja. Krompir pridenemo prav nazadnje, malo prej kot stresemo joto v skledo. Primerno solimo. Če hočemo, lahko pridenemo joti lorberjev listič, zdrobljen česen in poper. Jota mora biti gosta.

R. V.

**Riž z jabolki.** Na mleku skuhan gost riž, ki pa ne sme biti docela zmehčan, razravnamo na pločevino, ki smo jo namazali z mastjo. Polovico riža denemo na stran. Na riž v pločevini natresemo za dva prsta na debelo rezance ali na listke zribanih jabolk, ki jih lahko, če se nam zdi, osladimo in potresemo s cimetom. Jabolka pokrijemo z drugo polovico riža, ter polijemo po vrhu nekoliko smetane, v kateri smo razžvrkljali 1—2 jajci ter postavimo pločevino za  $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$  ure v vročo pečico. Na mizo ga damo razrezanega v kose. Mlečne jedi potrebujejo prav malo soli. Sol moramo pridati šele ob koncu kuhanja, sicer se mleko sesiri. Namesto riža lahko vzamemo tudi proseno kašo.

R. V.

## DRUŽBENE ZADEVE IN RAZNO

### Uradne vesti.

#### ZAPISNIK SEJE

glavnega odbora Kmetijske družbe dne 29. jan. 1932.

Seji je predsedoval g. Oton Detela, navzoči so bili gg.: podpredsednika Hauptman in Lenarčič ter odborniki Brulc, Jan, Kersnik, Levstik, Piber, Steblovnik, Štrcin, Šušteršič, Vesenjaj, ravnatelj ing. Lah, in strok. tajnik Kafol.

Inspektor ing. Zidanšek se je opravičil.

Pri predseji ob 8. zjutraj, ki se je je udeležilo 8 odbornikov in računski pregledovalec g. Zabret, so se določile smernice za sestavo obračuna za leto 1931., ki so se potem predložile plenumu glavnega odbora v odobritev. Pri seji je o tem poročal glavni knjigovodja g. Bukovec in podal potrebna pojasnila. Po daljši obravnavi je glavni odbor odobril predložene smernice za zaključitev bilance za l. 1931. ter izdal navodila za štedenje v tekočem letu in za sestavo proračuna za leto 1932.

1. Poročilo predsedništva. G. predsednik je poročal o pripravah za premestitev skladišča v Celju in o dogovorih s stavbenikom, ki bo to izvedel in dal potrebno zemljišče v najem. Po podrobni razpravi je glavni odbor odobril ukrepe predsedništva in mu izdal pooblastilo za končno izvedbo načrta. — Zaradi poprave hiše v Novem mestu je glavni odbor po poročilu g. predsednika in pojasnilih g. Brulca izdal nalog, da se predloži županstvu v Novem mestu nov načrt. — Nadalje je odbor pooblastil predsedstvo, da po možnosti dokupi še kako parcelo za razširjenje družbene drevesnice. — Nakup avtomobila se prepušča predsedništvu. — Rok za vplačanje članarine za l. 1932. je glavni odbor določil do 31. marca t. l. — Potrdil je ustanovitev novih podružnic: Skopice pri Cerkljah, Sv. Križ nad Mariborom in Bočna pri Gornjem gradu. — G. predsednik je poročal, da je Šumarsko Udruženje, Sekcija v Ljubljani, naklonila Kmetijski družbi prispevek 10.000 Din kot podporo za tisk „Kmetovalca“ v letu 1931., kateri list želi ta sekcija smatrati tudi kot svoje glasilo. Glavni odbor je vzel to vest z odobravanjem na znanje in sklenil, izreči tej korporaciji za ta velikodušni prispevek svojo zahvalo. — Nato je bilo poročilo predsedništva odobreno.

2. Poročilo ravnateljstva. Družba je na lanskem občnem zboru sprejela resolucije, objavljene že v l. številki letošnjega „Kmetovalca“, odposlala na naslednja merodajna mesta: Ministrskemu predsedniku Petru Živkoviču, ministrskemu svetu, ministru za kmetijstvo, ministrstvu financ, ministroma I. Puclju in dr. Kramarju, ministru dr. Juraj Demetroviču, Klubu narodnih poslancev v Beogradu, banu dr. Drago Marušiču, Kralj. banški upravi Dravske banovine, III. kmetijskemu oddelku, Finančni direkciji za Dravsko banovino v Ljubljani, Zadrugi zvezi, Mestnemu magistratu v Ljubljani in Zvezi slov. zadrug v Ljubljani. — Smernice za podelitev podpor zadrugam in kmet. organizacijam, ki jih je banska uprava poslala Kmetijski družbi v proučitev, je predsedstvo pregledalo in jih primerno popravilo, tako da bo tudi Kmet. družba primerno upoštevana. — Sresko načelstvo Celje je na družbeno vlogo zaradi protesta pri klanju živine odgovorilo v ugodnem zmislu. Izdalo je to naredbo v svrhu varstva kmetijskih interesov, proti nekaterim spekulantom-nekmetovalcem. Glavni odbor je vzel to poročilo odobruje na znanje z naročilom, da se sreskemu načelstvu za ta ukrep izreče zahvala. — Zaradi izpremembe naredbe glede uvoza umetnih gnojil, je družba izvršila vse potrebno, da bo umetna

gnojila oddajala pod lastno plombo. — Pripravljani odbor v Konjicah je povabil družbo na vinsko razstavo od 31. I. do 2. II. — Na vabilo Velesajmske uprave v Ljubljani k udeležitvi pomladanske prireditve, je odbor sklenil, da se je družba zopet udeleži.

3. Poročilo o blagovnem prometu je podal g. ravnatelj Lah. — Naročilo se je primerno količino raznih semen kakor tudi razno orodje, ki pride v poštev pri pomladanski sezi. — Pri plačilu uvoženega blaga so nastale vsled deviznih odredb precejšnje ovire, ki otežkočajo promet. — Uporaba umetnih gnojil je tudi v tem času zelo slabo napredovala.

Vsa poročila je vzel glavni odbor na znanje.

4. Raznoterosti. G. Lenarčič je priporočal, naj družba izvaja temeljit pouk o pravilni uporabi umetnih gnojil na raznih zemljah. Posestniki še dandanes ne vedo, kako naj razna umetna gnojila uporabljajo. Gnoji se enostransko, površno in ni čuda, da ni uspehov. Razvila se je živahna debata, katere sklep je bil, naj družba v tem zmislu nadaljuje svoje propagandno delo, četudi nekateri proti temu ugovarjajo.

G. Piber je svetoval, naj družba za pocenitev umetnih gnojil napravi na oblasti primerno vlogo, da se pri sestavi novega banovinskega proračuna ta zahteva upošteva.

Ugotovilo se je, da je banska uprava raznim kmet. podružnicam dovolila podpore, družbi pa njene prošnje odbila, kar pomeni zapostavljanje Kmetijske družbe. Na to dejstvo pa naj se banska uprava opozori in zaprosi, da se tudi družba primerno upošteva. — G. Vesenjaj je omenil, da je banska uprava tekom šolskega leta vsa prosta mesta na kmet. šolah ukinila. Družba naj se obrne na to oblast s prošnjo, da naj ista vsaj za letos še dovoli, ker so drugače primorani učenci prostih mest zapustiti šolo. — G. Steblovnik je sporočil, da so nekatere davčne oblasti pri izterjanju davkov zelo strogo postopale. Družba naj se obrne s primerno vlogo na oblasti, da se vknjižbe odložijo in istotako tudi z eksekucijo počaka. — Tudi glede odmere zgradarin, zlasti pri manjših posestnikih, ki so prekomerno obremenjeni s tem davkom, naj se oblast s primerno vlogo zaprosi, da se to ublaži, če že ne ukine. Kmet. družba naj napravi čim prej tudi vlogo na ministrstvo za kmetijstvo, da bo zastopana kot največja kmet. korporacija Dravske banovine s svojim zastopnikom v novem „Gospodarskem svetu“. — Glede signiranja hmelja naj družba ponovno napravi na bansko upravo prošnjo, da se bodo upoštevali pri novem pravilniku tudi interesi vseh Savinjsčanov. — G. Piber je poročal o škodi, ki jo povzroča svinjska rdečica pri prasičih. Ker je živinozdravnikom nemogoče povsod izvršiti cepljenje, naj Kmet. družba zaprosi bansko upravo, da se v posameznih primerih dovoli cepljenje lajkom. K temu vprašanju sta se prigrasila še g. Steblovnik in g. Jan s primernimi pripombami, kakor tudi g. Brulc, ki je pripomnil, da je v krškem srezu deloma to že dovoljeno. — Glavni odbor je odobril soglasno vse predloge z naročilom, da se čim preje predlože v tej zadevi primerni predlogi oblasti. — G. Piber je doznal od verodostojne strani, da je dovolila Francija naši državi gotovi kontingent živine za izvoz. Ta ukrep bo gotovo dobro vplival na povišanje cen naši živini. Predlagal je, naj Kmetijska družba pravočasno podvzame korake pri oblastih, da bodo dovolj zaščiteni pri izvoznem kontingentu živine interesi naše banovine. — G. Piber je omenil visoke pristojbine mestne občine ljubljanske za uvoz prasičev v mesto. Mitnina, klavnina, živinozdravniški pregled itd. so tako visoki, da znatno zmanjšajo izkupiček živali. Družba naj se tudi v tem pogledu obrne na mestno občino, da se ti stroški znižajo vsaj za polovico. Predloga sta bila od glavnega odbora soglasno sprejeta.

Ker je bil dnevni red izčrpan, je g. predsednik zaključil odborovo sejo ob 14. uri.

## VABILO

k občnim zborom podružnic Kmetijske družbe.

Sporod:

1. Točke 1.—6. po § 37. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

**Konjice**, v nedeljo 21. februarja 1932. ob 9. uri v Katol. društvenem domu; **Duple pri Trziču**, v nedeljo, 20. marca 1932. ob 1/2 16. uri pri načelniku; **Skofja Loka**, v nedeljo, 6. marca t. l. ob 10. uri v gostilni Homan;

v nedeljo, 13. marca 1932.:

**Begunje pri Lescah**, po prvi sv. maši v šoli; **Motnik**, ob 15. uri v Društvenem dvoranu; **Sv. Lovrenc na Pohorju**, ob 1/2 9. uri v Društvenem domu; **Rateče-Planica**, ob 10. uri v Mlekarski zadrugi.

## Družbene vesti.

**Kmetijsko-gospodarska vprašanja in odgovori.** Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja odgovarja družba pismenim potom svojim članom, ki so podpisani s polnim imenom, če so pismu priloženi 3 Din (v znamkah) za odgovor. Vprašanja brez podpisov in navedbe naslova se vržejo v koš. — **Odgovori na vprašanja, ki so splošno poučni, se objavijo v „Kmetovalcu“.**

Kazalo „Kmetovalca“ za l. 1931. Kdor hrani list in želi kazalo, naj to sporoči po dopisnici Kmetijski družbi v Ljubljani, da mu ga doloži.

## Iz delovanja podružnic.

**Leskovec pri Krškem.** Kmetijska podružnica je priredila v nedeljo, 10. jan. t. l. po prvi maši v šoli prav dobro uspelo zborovanje kmetovalcev. Krajevni činitelji, predvsem župni urad in šol. vodstvo, so podvzeli vse potrebne korake, da je bila udeležba tako velika. Zbranih je bilo nad 150 kmetovalcev, ki so z velikim zanimanjem sledili predavanju strok. tajnika Kafola iz Ljubljane o izboljšanju gospodarstva. Za tem je predaval tudi g. Ambrož iz Krškega o vinogradništvu. Zborovalci so govornika večkrat prekinili z umestnimi pripombami, h koncu se je pa razvila živahna debata o raznih gospodarskih vprašanjih. Med poslušalce se je porazdelilo razna gospodarska navodila, posebno o uporabi umetnih gnojil (40% kalijske soli, apnenega dušika in nitrofoskala). Udeleženci so bili s prireditvijo izredno zadovoljni.

**Trbovlje.** V nedeljo, 17. jan. t. l. je bilo po prvi maši filmsko-kmetijsko predavanje v Društvenem domu. Udeležba je bila sijajna (nad 350 ljudi), kar je zasluga predvsem agilnega podružničnega tajnika g. Jesiha in odbornikov. Kmetijska podružnica je s to prireditvijo nudila svojim članom ne le lepo zabavo, temveč tudi temeljit pouk v raznih gospodarskih vprašanjih. Predvajali so se zelo poučni filmi, kakor: film o naprednem seljaku ter šaljiva filma o pridelovanju krompirja in krmske pese. Z lepim nagovorom je otvoril načelnik g. Fr. Brič predavanje, nakar je g. tajnik Kafol iz Ljubljane podal daljša pojasnila o filmih. Med igro sta prav poučno tolmačila slike g. ravnatelj Pučnik iz Zagreba in g. Kafol. Predavanje je uspelo v vseh pogledih prav dobro.

## Gospodarske vesti.

**Kino-filmska kmetijska predavanja v kranjskem srezu.** Tekom meseca februarja in marca t. l. priredi kranjsko sresko načelstvo pet poučnih kino-filmskih kmetijskih predavanj v Žabnici, Predosljah, Kranju, Naklem in na Trati nad Škofjo Loko. Prireditve se vršijo dogovorno z lastniki filmov, t. j. s Kmetijsko družbo v Ljubljani in z Agrikulturno-kemičnim uradom v Zagrebu. Predvajalo se bo tri velezanimive filme: 1. Živinoreja na svetovni kmetijski razstavi v Dortmundu v Nemčiji; 2. znameniti „film o naprednem kmetovalcu“; 3. takozvani „Trikfilm“. Predvajanja se bodo vršila po sledečem sporedu: v nedeljo, 21. februarja ob 9.30 uri v Žabnici v Galskem domu; istega dne ob 15. uri v Narodni šoli v Predosljah; v ponedeljek, 22. februarja ob 9.30 uri v dvoranu Narodne čitalnice v Kranju. Tu se bo vršilo pri tej priliki tudi

zborovanje kmetijskih podružnic in posebej še razgovor o sadjarstvu. Nadalje bo filmsko predavanje v nedeljo, 6. marca ob 15. uri v novi šoli v Naklem in v nedeljo, 13. marca ob 14. uri na Trati nad Škofjo Loko. Filmske slike bosta tolmačila kmet. ref. Josip Sustič in ravnatelj Agrik. urada v Zagrebu g. Konrad Pučnik. V Kranju bo sodeloval tudi tajnik Kmetijske družbe g. Franjo Kafol. Ker so kmetijska kino-filmska predavanja ne samo zelo nazorna in poučna, temveč tudi zanimiva in celo zabavna (Trikfilm!), se priporoča kmetovalcem in drugim interesentom iz prizadetih okolišev, da izrabijo lepo priliko. Vstopnine ne bo.

**Preprečitev spekulacije z zemljišči.** Madjarski parlament je sprejel zakon, po katerem lahko država razveljavi vsako kupno pogodbo, ki je v narodnem ali gospodarskem pogledu bila dvomljivo sklenjena. Cene zemljiščem so namreč močno padle, zlasti kmetiskim posestvom in zato se hoče preprečiti da ne bi prišla posestva v spekulativne roke.

**Poskusi za umetni dež.** V Moskvi imajo poseben znanstveni zavod, ki namerava izvršiti spomladni poskuse za proizvajanje umetnega dežja. Dosedaj so baje dosegli v tem pogledu že precejšnje uspehe.

**Rajoniziranje vinogradništva v Italiji.** Vlada je izdala gospodarski načrt, s katerim se v Italiji vse vinogradništvo rajonizira, s posebnim ozirom na pridelovanje namiznega grozdja. Določilo se je natančno za posamezne province, kakšne sorte grozdja se smejo pridelovati, in to na podlagi kakovosti ter dobrega glasu, ki ga je ta ali ona sorta dosegla v posameznih okoliših. Posebno se bo pazilo na razdelitev provinc in okolišev, kjer se bo pridelovalo zgodnje ali pozno namizno grozdje. Kot posebne zgodnje sorte veljajo: aninsko grozdje, biser iz Csabe, primus, zlati španjol in dezia di Moprio. Pozne sorte, ki dozorevajo šele okoli Božiča in pozneje, so: Jesu Saint Jeannet, razaki in pergolese di Tivoli. Na podlagi tega načrta se bo torej pridelovalo v Italiji grozdje, ki bo pripravno za izvoz od meseca julija do marca, torej skozi dolgih devet mesecev.

**Cene živin na Francoskem so narasle.** Najbolj je poskočila cena surovemu maslu, in sicer od 14 na 22 frankov, dalje mesu, masti itd. Vzrok povišanju cen je iskati v kontingentiranju uvoza iz drugih držav.

**Trgovska bilanca naše države je za malenkost aktivna.**

**Naš izvoz vina v Avstrijo je znašal od januarja do novembra l. l. 36.014 hl.**

**Uvoz 50.000 hl našega vina je nam dovolila Poljska.**

**Sporazum za označbo jajc (signiranje)** je podpisala večina evropskih držav. Na jajcih mora namreč biti napisano, odkod so in dan izleženja. Proti signiranju so se izrekle Madžarska, Rusija, Bolgarija, Poljska in Turčija.

**Zlate zaloge.** Francija se bliža svoji 71 milijard. Če bo šlo tako naprej, bo kmalu krit ves obtok papirnatih bankovcev z zlatom.

**Konkurenca na svetovnem trgu jajc.** Trgovina z jajci je čedalje težavnejša, ker nastopajo na trgu razni konkurenti iz severnih in severovzhodnih držav (Rusija, Poljska). Nemčija ne kupi skoraj nič, ker preplavljajo tamošnje trge belgijski krošnjariji v avtomobilih. V Švici ponujajo Bolgari svoje blago po zelo nizkih cenah. Na italijanskih trgih pa je najti velike količine turškega in egiptovskega blaga, da, celo iz Sirije.

**Veliko pomanjkanje lesa na Madžarskem** vlada posebno na kmetih. V veliki sili za gorivo izkopavajo kmetje celo železniške pragove in jih nosijo domov za kurivo.

**70 vagonov koruze** je dalo Priviligirano izvozno društvo gladnemu narodu v Vrbaski banovini.

**Kontingent za izvoz lesa v Francijo** še ni izčrpan, kakor se je poročalo. Francosko kmetijsko ministrstvo je objavilo, da so bili podatki carinarnic netočni. Na podlagi tega se lahko izvozi zopet les v Francijo, pričenui od 5. febr. t. l.

**Stanje živalskih nalezljivih bolezní v Dravski banovini dne 10. februarja t. l.** — Vranični prisad: v Trzinu, okraj Kamnik in v Gradacu, okraj Metlika, po 1 primer med govedo. — Steklina: v Metliki, istoimenskega okraja, v Štukih, Sv. Vidu in v Ptuju, okraj Ptuj, po 1 primer pasje stekline. — Garjavost: v Hotinji vasi, okraja Maribor desni breg, v Šikolah, okraja Ptuj, pri sv. Florjanu, okraja Slovenjgradec, 5 primerov med konji. — Mehurčasti izpuščaj: na Gornjem Suhorju, okraja Črnomelj, 1 primer med govejo živino. — Svinjska kuga: v Gaberji, Globokem, na Malem vrhu, Raštanju, Selah, Brezini in v Zakotu, okraja Brežice, v 30 dvorcih s 163 primeri; v Petrovi vasi, okraj Črnomelj, 1 dvorec s 6 primeri; v Podgori, okraj Kočevje, 1 dvorec s 3 primeri; v Stranicah, okraj Konjice, 1 dvorec s 5 primeri; na Rečici in pri Sv. Mihaelu, okraja Laško, 2 dvorca z 8 primeri; v Petrovem selu, okraja Maribor levi breg, 1 dvorec z 11 primeri; v Slovenjgradcu, okraja istega imena, 4 dvorci z 42 primeri. — Svinjska rdečica: v Trnovlju in Šmartnem v Rož. dol., okraja Celje, 2 dvorca s 6 primeri; na Kmpoljah, okraj Krško, 1 dvorec z 2 primeroma; pri Banovcih, okraja Ljutomer, 1 dvorec z 2 primeroma. — Istočasno so prenehale sledeče živalske nalez. bolezni: Vranični prisad: v Trzinu, okraj Kamnik. — Steklina: v Trnju, okraj Dolnja Lendava in v Nestopliji vasi, okraj Črnomelj. — Svinjska kuga: na Trebežu in na Senovem, okraj Brežice. — Svinjska rdečica: v Trnovlju in Šmartnem v Rož. dol., okraja Celje; pri Bodislavcih in Banovcih, okraja Ljutomer.

Vet. H. T.

### Tržne cene.

Tržne cene so označene tako, kakor veljajo na trgu ali na sejmi v Ljubljani in Mariboru pri nadrobni prodaji in so posnete po tržnih poročilih teh mest. Cene na deželi in, pri kupčiji na debelo so nižje.

Cene so v dinarjih.		Ljubljana		Maribor	
Žitni in drugi pridelki	pšenica . . . . .	1 q	— do —	245— do 250—	— do —
	rž . . . . .	1 q	190— do 210—	165— do 250—	— do —
	ječmen . . . . .	1 q	180— do 210—	170— do 200—	— do —
	ovsa . . . . .	1 q	185— do 210—	170— do 250—	— do —
	proso . . . . .	1 q	190— do 210—	145— do 250—	— do —
	kornuza (nova, sušena) . . . . .	1 q	155— do 165—	120— do 200—	— do —
	ajda . . . . .	1 q	— do 200—	135— do 250—	— do —
	fižol., ribničan . . . . .	1 q	— do 275—	200— do 400—	— do —
	fižol., prepeličar . . . . .	1 q	— do 335—	— do —	— do —
	krompir . . . . .	1 q	125— do 150—	100— do 150—	— do —
Seno in sila	sladko seno . . . . .	1 q	— do 80—	80— do 90—	— do —
	kislo seno . . . . .	1 q	60— do 70—	— do —	— do —
	slama . . . . .	1 q	50— do 60—	65— do 70—	— do —
Goveja živina	Voli I. . . . . žive teže 1 kg	1 kg	5— do 5:50	4— do 5—	3:50 do 4:25
	.. II. . . . . " " " " " "	1 kg	4— do 5—	3— do 4—	2:50 do 3:50
	.. III. . . . . " " " " " "	1 kg	3— do 4—	4— do 4:50	2— do 2:50
	Krave debele . . . . .	1 kg	4— do 5—	2— do 3—	1:25 do 1:50
	Krave, klobasarice . . . . .	1 kg	2— do 3—	1— do 1:25	— do —
Prasličji	Teleta . . . . . žive teže 1 kg	1 kg	6— do 7—	5:50 do 6—	— do —
	(Prigon v Lj. 273, Mar. 748 glav) (vštevši ves mesec januar)	1 kg	— do 80—	— do 90—	— do —
	6-8 tednov stari . . . . . kom.	1 kom.	100— do 200—	150— do 250—	— do —
	3-4 mesece stari . . . . . " "	1 kom.	— do —	350— do 400—	— do —
	5-7 mesecev stari . . . . . " "	1 kom.	— do —	— do —	— do —
Mleko, jajca, perutnina	debel . . . . . žive teže 1 kg	1 kg	6— do 7—	6:50 do 7:25	— do —
	debel . . . . . mrtve " " " "	1 kg	8— do 10—	9— do 10:50	— do —
	(Prigon v Lj. 117, v Mar. 368 glav) (vštevši ves mesec januar)	1 kg	— do —	— do —	— do —
	piščanec . . . . . kom.	1 kom.	20— do 30—	20— do 30—	— do —
	kokoš . . . . . " "	1 kom.	— do —	— do —	— do —
Mleko, jajca, sir	mleko . . . . . 1 lit.	1 lit.	2:50 do 3—	2— do 3—	— do —
	smetana . . . . . 1 kg	1 kg	— do —	10— do 12—	— do —
	čajno maslo . . . . . 1 kg	1 kg	28— do 36—	36— do 48—	— do —
	surovo maslo . . . . . 1 kg	1 kg	— do —	24— do 32—	— do —
	polementalni sir . . . . . 1 q	1 q	24— do 26—	32— do 40—	— do —
	sirček . . . . . 1 q	1 q	5— do 7—	8— do 10—	— do —
Kuri-vo	jajca . . . . . par	1 par	1:50 do 2:25	1:50 do 2:40	— do —
	trda drva . . . . . 1 m <sup>3</sup>	1 m <sup>3</sup>	100— do 130—	100— do 112—	— do —
	mehka drva . . . . . 1 m <sup>3</sup>	1 m <sup>3</sup>	— do 70—	90— do 100—	— do —

# Naročila na sadno drevje.

**Iz drevesnice Kmetijske družbe v Ljubljani se bodo oddajale za spomladansko saditev meseca marca sledeče vrste sadnega drevja:**

- Visoke jabolane:** Bobovec, Jakob Lebel, Ontario, Dolenjska voščenska, Mošančkar, Damasonov kosmač, Belfler, Baumanova reneta, Landsberška reneta I. vrsta po Din 12:50  
II. vrsta po Din 8—  
III. vrsta po Din 4—
- Visoke žlahtne hruške:** Hardijevka, Avranška, Boskovka, Klapovka, Viljamovka . . . . . I. vrsta do Din 15—  
II. vrsta po Din 8—  
III. vrsta po Din 4—
- Visoke moštнице:** Koroške moštнице in Ozimke . . . . . I. vrsta po Din 12:50  
II. vrsta po Din 8—  
III. vrsta po Din 4—
- Visoke češplje:** Domača, velika rumena, italijanska sliva, Jeferton, velika sladkorna in Monfort sliva . . . . . I. vrsta po Din 15—  
II. vrsta po Din 8—
- Visoke črešnje:** zgodnje in pozne I. vrsta po Din 15—
- Pritlične jabolane:** Šarlamovski, Pisani kardinal, Gdanski robač, Jonathan, Bismark, Landsberška reneta, Baumanova reneta, Belfler, Ontario, Rdeči Astrahan, Antonovka, Grafenšteinc in Rdeči jes. kalvil . . . I. vrsta po Din 20—
- Pritlične hruške:** Klapovka, Viljamovka, Zgod. Magdalenka, Avranška, Pastorovka, Amanliška, Dielovka, Kongresovka, Dunajska slava, M. Dr. Lucius, Mortielletova, Giffardovka in Aremberška . . . . . I. vrsta po Din 20—
- Marellice:** Klosterneuburške . . . . . I. vrsta po Din 20—
- Breskve:** Amsdem in Mikado . . . I. vrsta po Din 20—
- Pritlične višnje:** . . . . . I. vrsta po Din 15—
- Ribez:** . . . . . po Din 4—

## Naročila se sprejemajo le proti predplačilu.

Oni, ki želijo drevesa osebno prevzeti v drevesnici na Poljanski c. št. 59, se morajo preje zglasiti v pisarni Novi trg 3./I. nadstr. radi plačila, ker brez nakaznice se drevesa nikomur ne izročijo.

## Kmetijska družba v Ljubljani.

**Gozdne sadike in semena!**  
**Saša Stare, Mengeš.**  
**Zahtevajte cenik!**

**Ekonom**  
samec, star 40 let, absolvent vinarske in sadjarske šole z večletno prakso na veleposestvih, išče namerščenje. Naslov pri upravi „Kmetovalca“ pod števil. 52

# Požiralnikove cevi proti napenjanju govedi.

Trokarje — Klešče za tetoviranje in zaznamovanje prašičev in govedi — Očesne znake in klešče za pritrditev — Tehtnice za goved in prašiče — Nosne obročke za bike in klešče za pritrditev — Obročke za perutnino in golobe v raznih vrstah — Mlin za kosti na ročni in motorni pogon — Rezač za kosti

in razne živinozdr. inštrumente za živinorejo in perutninarske potrebščine izdeluje in dobavlja:

F. Hejný, Malšice u Tábora, Čehoslovaška

V zalogi pri:

Kmetijski družbi, Ljubljana.



SADJARJI Uporabljajte za zimsko in pomladansko škropljenje sadnega drevja

# ARBORIN

ki Vam zatre vse škodljivce

Arborin izdeluje

„CHEMOTECNA“

družba z o. z.

LJUBLJANA, MESTNI TRG 10

(na dvorišču veletrgovine A. & E. Skaberne)

## LJUDSKA POSOJILNICA V LJUBLJANI

registrovana zadruga z **neomejeno** zavezo

**MIKLOŠIČEVA C. 6** (v lastni palači)

obrestuje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri ter brez vsakega odbitka. Tudi rentni davek plačuje posojilnica sama

**HRANILNE VLOGE ZNAŠAJO NAD 180 MILIJONOV DIN.**

## MASTIN

Najuspešnejše sredstvo za rejo domače žitne je brezdomno

ki pospešuje rast, odebelitev in omastitev domače, posebno klavne žitine. — Jasen dokaz neprecenljive vrednosti »MASTINA« so brezštevilna zahvalna pisma.

Cena: 5 škat. 46 Din.  
10 škat. 80 Din.

**LEKARNA TRNKOCZY**  
LJUBLJANA, MESTNI TRG ŠTEV. 4.

(Zraven Rotovža.)

DENAR NALOŽITE NAJBOLJE IN NAJVARNEJE PRI DOMAČEM ZAVODU

## KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

REGISTR. ZADRUGA Z NEOMEJENO ZAVEZO

V LJUBLJANI, TAVČARJEVA (SOLNA) ULICA 1



Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 5,5%, brez odpovedi, pri trimesečni odpovedi po 7%, brez odbitka da. ka. na rente. Stanje vlog nad 30.000.000 Din. — Rezerve nad 700.000 Din. Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog.

Vlozne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja. Posojila daje proti poročtvu, na vknjižbo in proti zastavi premičnih in vrednostnih papirjev ter dovoljuje kredite v tek. računu pod najugodnejšimi pogoji. — Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8.—12<sup>h</sup>., in od 3.—4<sup>h</sup>., le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8.—12<sup>h</sup>., ure.

Telefon 2847.

Brojavi: »Kmetiski dom«.

Račun pošt. hranilnice št. 14.257.

Podružnici v Kamniku in v Mariboru.

Najboljšo

# Modro galityo!

izdeluje tovarna

## „Zorka“ v Subotici

po staroznanem ausiškem (Aussig - Ustje) načinu, ki je zajamčeno 98% - 99% in najceneja, ker se izdeluje v naši državi in se ne plača carine. Produkcija je pod stalnim nadzorstvom ministrstva poljoprivrede.

## Mala naznanila.

Le proti predložit, do 20 besed stane Dln 20.—, vsaka nadaljna beseda po 1 Din.

Upravništvo ne prevzame posredovanja.

Vsakoga 10 in 25. v mesecu se zaključijo spremljanje naslovov za prihodnjo številko.

### Cepljene trte

nudi I. trsničarska zadruga v Sloveniji pri Sv. Lovrencu v Slov. goricah, p. Juršinci pri Ptuj, žel. postaja Moškajnci, skladišče v Hlaponcih. — Ima tudi močne dvoletne trte, sposobne za posajenje. — Zahtevajte brezplačni cenik na kratek naslov: Trsničarska zadruga, p. Juršinci 292

### Seno in slamo

dobavlja po konkurenčnih cenah „Gospodarska zveza v Ljubljani“.

### Cene cepljenim trtam znižane!

Po 1.20 Din za komad, nudi la selekcijonirane cepljene trte najboljših trsnih sort, cepljenih na razne podlage: Uprava banovinske trsnice in drevesnice v Pekrah, pošta Limbuš.

### Vinogradniki!

Imam za prodati več tisoč prvovrstnih cepljenih trti po ceni 1.— Din. Bovirjeva ranina, po 1.25 Din. Naprodaj se nudijo tudi podlage in sadni divjaki. Cenik zastoj. Jožet Bratusa, trsničar, Ljutomer.

### Brinje in slive za žganjekuho

oddaja po ugodnih cenah Ivan Jelačin, Ljubljana, Emonska cesta 2. Zahtevajte ponudbo.

### Bolne ženske

dosežejo z rabo prirodne grenčice „Franz-Josef“ neovirano lahko izpraznijo črevesa, s čimer je pogosto v zvezi izredno dobrodojen učinek na obolele organe. Stvoritelji klasičnih učbenikov za ženske bolezni pišejo, da so ugodne učinke vode „Franz-Josef“ potrdila tudi njih raziskavanja. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

### Racije jajca za valenje.

„Kbaki Campbell“ jajca od garantirano iz Holandije importiranih rac po 2 dinara komad, sveža, se dobijo v vsaki količini. Na posestvu je 250 rac in 50 racmanov. Jajca se razpošiljajo v patentiranih zabojčkih proti povrnitvi orig. tovarniške cene. Zabojčki za 25, 50 ali 100 jajc. Garantirano za čisto plemo rac in za sveža jajca. Ekonomija Lübi, Stari Sivac (Bačka).

## Mozaični tlakovi,

stopnice, ograje, cevi, podboji. Cementarna I. Gostinčar, Pešata, p. Dol pri Ljubljani.

144

### Sadno drevje

za spomladansko saditev imamo v zalogi več vrst jablan, hrušk, češelj, češpelj, marelic in orehe. Vse v sadnemu izboru priznane vrste. Cene znižane! Drevesničarska zadruga v Dordarjih pri Sk. Loku. 30

### Jabolčni divjaki!

Sreska drevesnica v Mošnjah, p.: Radovljica ima naprodaj 1000 prvovrstnih in 2000 drugovrstnih jabolčnih divjakov. 35

### Mlatilnico,

skoraj novo, na jermen, zelo lahko, ima na prodaj: Franc Kušar, Ježica 14 pri Ljubljani. 36

### Semena,

sadnega, gozdnega in lepotečnega drevja vseh vrst dobite pri tvrdki „Suma“, družba z o. z. Ljubljana, Dvorakova ul. 3/1. Skladišče Kolodvorska ul. 6. Potrebna navodila na razpolago. Zahtevajte cenik. 37

### Vabilo na občni zbor

Kmetijske hranilnice in posojilnice v Novi vasi na Blokah, ki se vrši v nedeljo dne 6. marca 1932 ob 7. uri zjutraj v šoli v Novivasi. — Dnevni red: 1. Poročilo načelnika. 2. Volitev načelstva in nadzorstva. 3. Potrditev računskega zaključka. 4. Čita nje revizijskega poročila. 5. Slučajnosti. Računski zaključek ter predlogi nadzorstva so v pisarni posojilnice od dne 15. II. 1932 ob uradnih urah na upogled. V slučaju, da občni zbor ob določenem času ne bi bil sklepčen se vrši pol ure kasneje občni zbor ob vsakem številu članov. 39

### Vabilo na občni zbor

Posojilnice in hranilnice v Moravčah, se vrši dne 28. februarja 1932 ob treh popoldne v dvorani Moravče 2. — Dnevni red: 1. Poročilo načelstva. 2. Poročilo nadzorstva. 3. Račun za I. 1931. 4. Slučajnosti. — Načelstvo. 40

### Smrekove in macesnovne sadike.

Za pomladansko gozdozgojenje ima za oddati več storišč 4 letnih presajenih smrekovih sadik in cca. 100.000 2 letnih macesnov, močnih in zdravih: Graščina „Hrib“, Preddvor nad Kranjem. 41

### Iščem vrtnarja,

samskega, hrana in stanovanje v hiši; plača po dogovoru. — Nastop službe takoj. Tozadavne ponudbe nasloviti na Benko Josip, tovarna mesnih izdelkov, Murska Sobota. 42

### Jabolčne in hruškove divjake,

po 2000 kom. prvovrstnih ima naprodaj: Ivan Brečeljnik, Zg. Šiška 160, Ljubljana VII. 43

### Sadno drevje

ima za spomladansko saditev jabolka, hruške, češplje, češnje, marelice (visoke in nizke) po sadnem izboru, po zmernih cenah na prodaj: Ivan Hainer, pri Sv. Duhu 30, pošta: Škofljaka. 44

## Cepljene trte

raznih vrst na ameriških podlagah la, kvalitete ponuja po najnižji ceni p. t. vinogradnikom, Vlastelinstvo Opeka, pošta: Vinica pri Ormožu. 18

### Trte!

Prodajam po dnevni ceni večjo količino korenjakov eno- in dvoletnih, ameriške podlage Riparia portalis, I. vrste. Janko Plut, trgovec, Crnomelj. 9

### Kupim

100 visokodebelnih hrušk tepk ali černevk. Ponudbe z navedbo najnižje cene. Ivan Kristan, Vače pri Litiji. 45

### Vabilo na redni občni zbor

Kmetijske hranilnice in posojilnice v Ormožu, ki se vrši v soboto dne 27. svečana 1932 ob 9. uri popoldne v posojilniški pisarni z naslednjim dnevnim redom: 1. Čitanje zapisnika o lanskem običnem zboru. 2. Čitanje revizijskega poročila. 3. Poročilo načelstva in nadzorstva. 4. Odobritev bilance za leto 1932. 5. Slučajnosti. — Ako bi ta občni zbor ob določenem uri ne bil sklepčen, se vrši pol ure kasneje drugi, ki sklepa veljavno, ne glede na število navzočih članov. — Načelstvo. 46

### Trte!

Imam za prodati več tisoč la, ameriških podlag v sortah: Gothe 9, Riparia portalis in Belandieri Telex BB. 8, po 15 para za komad, ter la. jabolčne divjake po 35 para za komad. Anton Kupčič, Ptujška gora. 47

### Valenje piščancev

do 1600 jajc prevzame najsigurneje in najceneje. Istotam se proti naročilu dobijo enodnevni piščanci „Amerikanski Leghorn“. Lili Platnik, Radeče pri Zid. mostu. 48

### Žrebca,

2 leti starega, srednje težkega, ima na prodaj. Ivan Dečman, p.: Ježica 2 pri Ljubljani. 49

### Kobilo (bramo),

6-letno, krotko, mešane pasme, prodaj: Josip Gogača v Novi vasi, pošta: Lesce (Gorenjsko) 50

### Tudi lanena preja

ti veliko prištedi, ako jo daš v tkanje „Krosni“ tkalnici domačega platna v Ljubljani, Zrinskega cesta 6. Ker je platno za rjuh tam stikano najtrpežnejše in najceneje. 348

### Cepljene trte,

60 par komad, nudi Alojzij Grabar, trtničar Zagorci, p. Juršinci pri Ptuj. 31

### Cepljeno trsje.

zajamčeno najboljše kakovosti, vseh samo priporočljivejših sort oddala Knez-ova privatna trsnica, Sv. Jurij ob Ščavnici, Ljutomer. — Zahtevajte takoj brezplačen cenik. 333

**Kmetovalci! Vaš denarni zavod je**

# Ljudska posojilnica v Celju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v novi lastni palači na oglu Kralja Petra ceste in Vodnikove ulice.

Za hranilne vloge jamči poleg rezerv in hiš nad 5000 članov-  
posestnikov z vsem svojim premoženjem. — Vlagatelji pri  
Ljudski posojilnici ne plačajo rentnega davka.

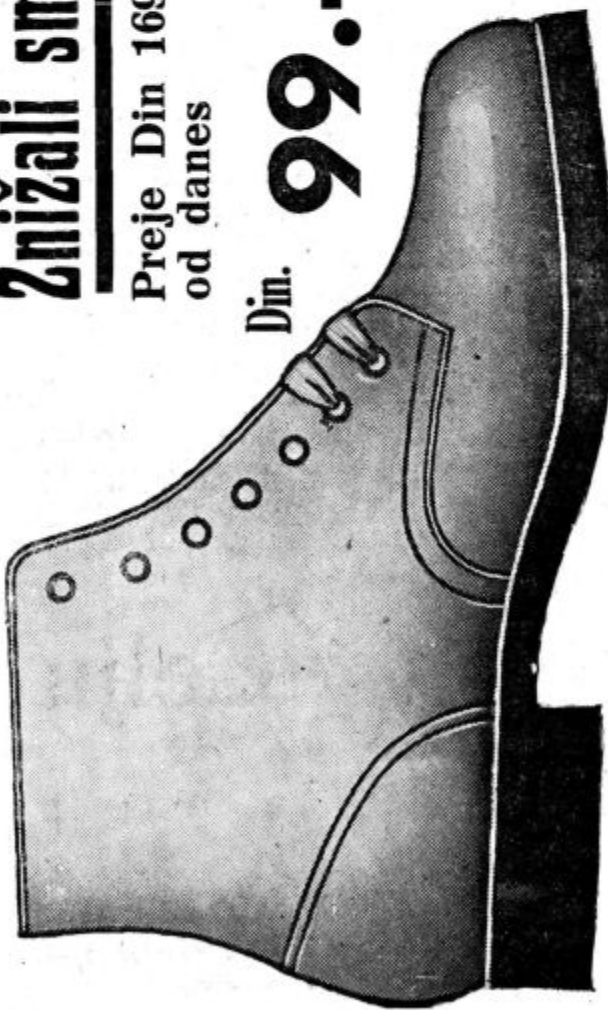
Stanje hranilnih vlog nad Din 100.000.000.—

# Znižali smo cene obutvi za vso družino.

# Blata

Preje Din 169.—  
od danes

Din. **99.—**



Moški čevlji z močnim podplatom za štrpaci.

**69.—**

**59.—**



Vrsta 9315-03  
Evo lepih ženskih čevljev iz lastina ali baržuna za neverjetno nizko ceno. Za malo denarja velik luksuz.

**89.—**

**49.—**

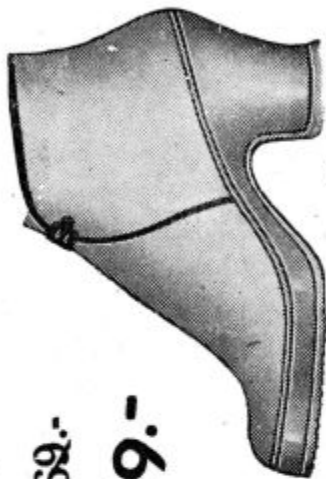


Vrsta 245  
Sokolski čevlji s peto ali brez nje, od danes celo za polovično ceno. Otroški par samo Din 29.—

**NARODNO GOSPODARSKO NALOGO VRŠI NAJBOLJE ONI, KI PRODAJA SVOJE PROIZVODE ZA TAKO CENO, KI JO KUPEC ZMORE, SVOJIM ŠODELAVCEM PA NUDI NAJVIŠJE MOGOČE PLAČE.**

Dolžnost podjetnika je, da vedno dela na tem, kako bi svojim odjemalcem omogočil kar najcenejši nakup. S tem znižanjem se želimo odjemalcem oddolžiti za zaupanje, ki ga uživamo, da jim pomo, da jim pomostrežemo čim bolj in čim ceneje.

Plačajte samo najnižjo na podplatu žigosano ceno.



**69.—**

**49.—**

Vrsta 1255-31  
Se vedno potrebne snežke proti mrazu, vodi in blatu, prodajamo jih iz gabardina za bagatelno ceno.

**129.—**

**99.—**



Vrsta 3945-03  
Za vsakdanjo rabo praktičen, močan in udoben čevlji iz boksa, ki ne žulji niti nog niti žepa.

**69.—**

**59.—**



Vrsta 3345-03  
Udobni čevlji za široke ali boleče noge, izdelani iz lastine z usnjatim podplatom.